Ἀριθ. 241 - Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. - Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ Ἰανουαρίου, λήγουσι τὸν ἴδιον ἔτος καὶ εἶναι ἐτήσιαι. - Γράφεται τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 10 Αὐγούστου 1880

Σφραγὶς τῆς

ΓΕΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΝΑΞΟΥ

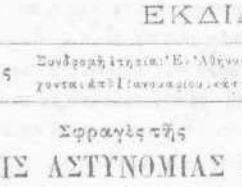

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ HUBER

ὁ τυφλὸς τῆς φύσεως παρατηρητής.

Μέγα καὶ συγκινητικὸν παράδειγμα τῆς δυνάμεως, ἣν κέκτηνται ἡ ἔμφυτος κλίσις καὶ ἡ ἐπιμονὴ εἴς τι ἔργον, παρουσιάζει ὁ βίος τοῦ περιωνύμου φυσιοδίφου Φραγκίσκου Huber, ὅστις ἐπλούτισε τὴν ἐπιστήμην διὰ λαμπρῶν ἀνακαλύψεων ἀφορωσῶν εἰς τὰς μελίσσας.

Ὁ Φραγκῖσκος Huber ἐγεννήθη ἐν Γενεύῃ, ἐν τῇ γεραρᾷ ἐκείνῃ κοιτίδι τοσούτων σοφῶν καὶ εὐεργετικῶν ἀνδρῶν, τὴν 2 Ἰουλίου 1750.

Ὁ πατήρ του, ὁ Ἰωάννης Huber, ἦτο ἀνὴρ εὐφυής, διεκρίνετο δ' ἐπὶ ἀξιαγάστοις προτερήμασιν. Ἦτο μουσικός, ζωγράφος, γλύπτης. Ὁ Ἰωάννης Huber ἐπεσκέπτετο συχνάκις τὸν Βολταῖρον εἰς τὴν ἐν Ferney ἐξοχικὴν αὐτοῦ ἔπαυλιν, μεγάλως δ' ἤρεσκεν εἰς τὸν ἔνδοξον φιλόσοφον. «Ἀφοῦ σᾶς ἴδῃ ὁ κ. Huber, γράφει ὁ Βολταῖρος »πρὸς τὴν Κυρίαν Du Deffant[1], θὰ κάμῃ τὴν εἰ»κόνα σας· θὰ σᾶς ζωγραφίσῃ διὰ μολυβδοκον»δύλων διαφόρων χρωμάτων, δι' ἐλαιογραφίας, »θὰ σᾶς ἰχνογραφήσῃ ποικίλως, πάντοτε ὅμως »ἐν γελοιογραφίᾳ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μὲ κα»τέστησε γελοῖον ἀπὸ μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν »τῆς Εὐρώπης». Εἶχε δ' ἀποκτήσει τοιαύτην ἕξιν εἰς τὸ νὰ ἐπιτυγχάνῃ τὴν ὁμοιότητα τοῦ Βολταίρου περικόπτων χάρτην, ὥστε λέγουσιν ὅτι ἐποίει τοῦτο μὲ τὰς χεῖρας ὄπισθεν τῆς ῥάχεως. Διηγοῦνται μάλιστα, ὅτι διεσκέδαζεν ἐνίοτε δίδων εἰς τὸν σκύλον του ἄρτον, τὸν ὁποῖον ἐπαρουσίαζεν εἰς τοὺς ὀδόντας τοῦ ζῴου οὕτως ὥστε τὸ ἀπομένον τεμάχιον ὡμοίαζε τὴν κατατομὴν τοῦ προσώπου τοῦ Βολταίρου.

Ὁ Φραγκῖσκος Huber ἐκληρονόμησεν ὅλας τὰς κλίσεις τοῦ πατρός του, ἐν αἷς καταλεκτέον καὶ τὸν ἔρωτα τῆς φυσικῆς ἱστορίας. Σημειωτέον, ὅτι ὁ Ἰωάννης Huber συνέγραψε βιβλίον πολλοῦ λόγου ἄξιον ἐπιγραφόμενον: *Παρατηρήσεις περὶ τῆς πτήσεως τῶν σαρκοβόρων πτηνῶν* (Observations sur le vol des oiseaux de proie). Θέλομεν δὲ ἴδει, ὅτι ἐπὶ τρεῖς γενεὰς, ἀπὸ πάππου εἰς ἔγγονον, κατέλιπον οἱ Huber μνημεῖα ἀθάνατα φυσικοϊστορικῶν μελετῶν.

Τὰ πάντα ἐπαρουσιάσθησαν πρόωρα παρὰ τῷ Φραγκίσκῳ Huber, πρὸ πάντων ὅμως τὸ πάθος τῆς μελέτης. Δεκαεπταετὴς ὤν, ὁ ἀτυχὴς νέος ἀπώλεσε τὴν ὅρασιν, ἀλλὰ πρὶν ἢ κλεισθῶσιν οἱ ὀφθαλμοί του ἀντίκρυσαν ἐκείνους τῆς δεσποινίδος Lullin. Οἱ δύο νέοι ἠγάπησαν ἀλλήλους, καὶ ἡ ἀτυχία τοῦ ἑνὸς δὲν ἀπέτρεψε τὸν ἕτερον ἀπὸ τῆς ἀμοιβαίως ὑποσχεθείσης μεταξὺ αὐτῶν ἑνώσεως. Ἡ δεσποινὶς Lullin, γενομένη σύζυγος ἀνδρὸς τυφλοῦ, ἐγένετο συνάμα ἡ ἀναγνώστρια, ὁ γραμματεὺς, ὁ συνεργάτης αὐτοῦ εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις. Ἡ γενναία καὶ λεπτὴ ἐκείνη ἀφοσίωσις διήρκεσεν ἐπὶ τεσσαράκοντα ὅλα ἔτη, ἤτοι ἐφ' ὅσον ἔζησε παρὰ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς ἡ ὄντως ἀνωτέρα καὶ ἀξιόλογος ἐκείνη γυνή. Περὶ αὐτῆς, ἀφορῶν εἰς τὸ μικρόν της ἀνάστημα, ἔλεγεν ὁ Φραγκῖσκος Huber: mens magna in corpore parvo, ἤτοι διάνοια μεγάλη ἐν σώματι μικρῷ. Ἀφοῦ δ' ἀπώλεσεν αὐτήν, ἠκούσθη λέγων· — «Ἐνόσῳ ἔζη, οὐδέποτε συνησθάνθην τὸ ἀτύχημα τῆς τυφλώσεως».

Παρεκτὸς τοῦ ἀνεκτιμήτου τούτου συντρόφου τοῦ βίου του, ὁ Φραγκῖσκος Huber βοηθὸν εἶχεν εἰς τὰς παρατηρήσεις του καὶ τὸν ὑπηρέτην του Φραγκῖσκον Burnens. Ἰδοὺ δὲ πῶς διηγεῖται ἐν τῷ ἐν ἔτει 1794 δημοσιευθέντι πρώτῳ τόμῳ τοῦ περὶ μελισσῶν συγγράμματος αὐτοῦ (Nouvelles observations sur les abeilles), τὰς ὑπηρεσίας τοῦ πιστοῦ καὶ νοήμονος ἐκείνου ὑπηρέτου. «Δημο»σιεύων τὰς περὶ τῶν μελισσῶν παρατηρήσεις μου, »δὲν θέλω ἀποκρύψει, ὅτι δὲν ἔκαμα αὐτὰς διὰ »τῶν ἰδίων ὀφθαλμῶν μου. Συνεπείᾳ δυστυχῶν »περιστάσεων ἐγενόμην τυφλὸς ἐκ πρώτης νεό»τητος. Ἀλλ' ἠγάπων τὴν ἐπιστήμην, καὶ ἀ»πολέσας τὸ ὄργανον τῆς ὁράσεως δὲν συναπώ-

1. Διαπρεπὴς κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα Κυρία, γενομένη ἐν τῶν κοινωνικῶν κέντρων ἐν Γαλλίᾳ.

»λεσα μετ' αὐτοῦ καὶ τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτα. Ἠ-»κροάσθην τῆς ἀναγνώσεως, δι' ἄλλου γενομένης, »τῶν ἀρίστων περὶ φυσικῆς καὶ περὶ φυσικῆς ἱ-»στορίας συγγραμμάτων. Ἀναγνώστην εἶχον τὸν »ὑπηρέτην μου, τὸν ἐκ τῆς ἐπαρχίας Vaud Φραγ-»κῖσκον Burnens, ὅστις παραδόξως ἐνδιεφέρετο »εἰς ὅ,τι μὲ ἀνεγίνωσκε. Ἔκρινα ταχέως, ἐκ τῶν »ἐπὶ τῶν ἀναγνώσεών μας κρίσεών του καὶ ἐκ »τῶν ἐπ' αὐτῶν συμπερασμάτων του, ὅτι ἐνόει »αὐτὰς ὅσον καὶ ἐγώ, καὶ ὅτι ἐκ γενετῆς ἐκέ-»κτητο τὴν πρὸς τὸ παρατηρεῖν ἱκανότητα . . . »Ὅτε δὲ ἡ σειρὰ τῶν μελετῶν μου μ' ἔφερεν εἰς »τὰς ὡραίας παρατηρήσεις τοῦ Ῥεωμύρου περὶ τῶν »μελισσῶν, εὗρον ἐν τῷ συγγράμματι ἐκείνῳ τό-»σον καλῶς προσχεδιασμένα πειράματα, καὶ πα-»ρατηρήσεις γενομένας μετὰ τοσαύτης τέχνης »καὶ περισκέψεως, ὥστε ἀπεφάσισα νὰ μελετή-»σω ἰδιαιτέρως τὸν περιώνυμον ἐκεῖνον συγγρα-»φέα, ἵνα μορφωθῶμεν ὅ τε ἀναγνώστης μου καὶ »ἐγὼ εἰς τὴν τόσῳ δυσχερῆ τέχνην τοῦ παρατη-»ρεῖν τὴν φύσιν. Ἠρχίσαμεν νὰ παρατηρῶμεν τὰς »μελίσσας ἐντὸς μελισσῶνων ὑελίνων, ἐπανελά-»βομεν ὅλα τὰ πειράματα τοῦ Ῥεωμύρου, καὶ ἐ-»πετύχομεν τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, ὁσάκις με-»τεχειρίσθημεν τὰ αὐτὰ μέσα. Ἡ συμφωνία αὕτη »τῶν παρατηρήσεων μεγάλως μ' εὐχαρίστησε. . . »Ἐνθαρρυνθέντες ὑπὸ τοῦ πρώτου τούτου δοκι-»μίου, προσεπαθήσαμεν νὰ κάμωμεν ἐπὶ τῶν με-»λισσῶν παρατηρήσεις ἐντελῶς νέας . . . Ἔσχο-»μεν δὲ τὴν εὐτυχίαν νὰ ἀνακαλύψωμεν γεγονό-»τα ἀξιοσημείωτα, τὰ ὁποῖα διέφυγον τὴν ὀξυ-»δέρκειαν τοῦ Swammerdam, τοῦ Ῥεωμύρου καὶ »τοῦ Bonnet».

Ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ δευτέρου τόμου τοῦ ἄνω ῥηθέντος συγγράμματος εὑρίσκομεν ἀφελεῖς τινας καὶ συγκινητικὰς ἐκφράσεις περὶ τῆς ἄκρας ἡδονῆς καὶ τῆς εὐδαιμονίας, τὰς ὁποίας ᾐσθάνθη ὁ τυφλὸς τῆς φύσεως παρατηρητής. «Νομίζω, »ὅτι δύναμαι νὰ κολακεύσω ἐμαυτὸν ὡς τυχόντα »τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν ἀναγνωστῶν μου. Αἱ πα-»ρατηρήσεις μου φαίνονται ἑρμηνεύσασαι πολλὰ »φαινόμενα τέως ἀνεξήγητα . . . Οἱ περὶ τῆς τῶν »μελισσῶν οἰκονομίας πραγματευθέντες συγγρα-»φεῖς ἐσχολίασαν αὐτάς. Οἱ πλεῖστοι τῶν καλ-»λιεργούντων τὰς μελίσσας παρεδέχθησαν ὡς βά-»σιν τῶν πρακτικῶν αὐτῶν ἐνεργειῶν τὰς ἐπι-»στημονικὰς ἀρχάς, ὧν ἀνεγνώρισα τὴν ἀσφά-»λειαν, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ φυσιοδίφαι εἶδον μετά »τινος ἐνδιαφέροντος τὰς προσπαθείας μου, ὅπως »διαῤῥήξω τὸν *διπλοῦν πέπλον* τὸν περικαλύ-»πτοντα ἀπέναντί μου τὰς τῆς φύσεως ἐπιστήμας». Ἡ ἔκφρασις αὕτη τοῦ *διπλοῦ πέπλου*, ἀφορῶσα εἰς τὴν τύφλωσιν αὐτοῦ, ἔχει τι τὸ ἰδιαιτέρως συγκινητικόν.

Ὁ δεύτερος οὗτος τόμος τῶν περὶ μελισσῶν παρατηρήσεων συνετάχθη σχεδὸν ὁλόκληρος ὑπὸ τοῦ Πέτρου Huber, υἱοῦ τοῦ Φραγκίσκου καὶ ἐγγόνου τοῦ Ἰωάννου, ὅστις ἐδοξάσθη μελετῶν τοὺς μύρμηκας, ὅπως ὁ πατήρ του ἐδοξάσθη μελετῶν τὰς μελίσσας.

«Εἶμαι βεβαιότερος, ἔλεγέ ποτε ὁ Φραγκῖσκος »Huber τῷ κ. de Candolle, περὶ τῶν ὅσων σᾶς »διηγοῦμαι ἀφ' ὅσον εἴσθε ὑμεῖς περὶ τῶν ἰδίων »σας παρατηρήσεων, διότι ὑμεῖς δημοσιεύετε ὅ,τι »μόνοι οἱ ὀφθαλμοί σας εἶδον, ἐνῷ ἐγὼ λαμβά-»νω τὸν μέσον ὅρον μεταξὺ διαφόρων μαρτυριῶν».

Ἡ ἀκόλουθος φράσις εἰκονίζει τὴν ἀγαθότητα τῆς καρδίας τοῦ ἐξόχου φυσιοδίφου· «Ἔν τι οὐδέποτε ἠδυνήθην νὰ μάθω, νὰ παύσω ἀγαπῶν ὅ,τι ποτὲ ἠγάπησα».

Ἀπέθανε δ' ὁ Φραγκῖσκος Huber τῇ 22 Δεκεμβρίου 1831, ἄγων τὸ ὀγδοηκοστὸν πρῶτον τῆς ἡλικίας ἔτος, ἤτοι ζήσας ἐν ὅλῳ ἑξήκοντα καὶ τέσσαρα μὲν ἔτη ἐντελῶς τυφλὸς ἀπὸ δεκαεπταετοῦς, ἑκατὸν δ' ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη μετὰ τῆς ἀπαραμίλλου συζύγου του, καὶ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς ἄνευ τῆς πιστῆς αὐτῷ συντρόφου. Καὶ ὅμως ὁ Huber διῆλθε τὸν βίον τοῦτον ὡς ἀνὴρ ἀγαθός, σοφός, χρήσιμος καὶ ἐν συνόλῳ εὐτυχής. Ὁποῖον μάθημα διὰ τοὺς τοσαύτας ἔχοντας ἀφορμὰς εὐδαιμονίας, καὶ ὅμως συνεχῶς μεμψιμοιροῦντας καὶ κακοδαιμονοῦντας!

**

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 484.

Ζ'

Μάθημα μουσικῆς.

Εἶχον ἀποκτήσει φίλους ἐντὸς τῆς ὑπονόμου. Τοιαῦται κοιναὶ ἀγωνίαι ἑνοῦσι τὰς καρδίας, καὶ ὅσοι συνέκλαυσαν καὶ συνέλπισαν συνδέονται ἀναποσπάστως.

Ὁ Θεῖος Γασπὰρ καὶ ὁ δάσκαλος πρὸ πάντων μὲ ἠγάπησαν πολύ· καὶ ὁ μηχανικός, ἂν καὶ μὴ συγκατακλεισθεὶς μεθ' ἡμῶν, ἔτρεφε πρὸς ἐμὲ αἰσθήματα πατρὸς σώσαντος τὸ παιδίον του ἀπὸ τῶν ὀνύχων τοῦ θανάτου. Μὲ προσεκάλεσεν εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ εἰς τὴν θυγατέρα του ἠναγκάσθην νὰ διηγηθῶ ὅσα μᾶς συνέβησαν ἐπὶ τῆς μακρᾶς ἡμῶν καθείρξεως ἐντὸς τοῦ ὀχετοῦ.

Ὅλοι ἤθελον νὰ μὲ κρατήσωσιν εἰς Βάρσας.

— Θὰ σοὶ εὕρω ἕνα σκαπανέα, μοὶ ἔλεγεν ὁ θεῖος Γασπάρ, καὶ θὰ μείνωμεν πάντοτε ὁμοῦ.

— Ἂν θέλῃς, σοὶ δίδω θέσιν εἰς τὰ γραφεῖα, μοὶ ἔλεγεν ὁ μηχανικός.

Εἰς τὸν θεῖον Γασπὰρ ἐφαίνετο φυσικώτατον νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον, ὅπου ἔμελλεν ὁ ἴδιος πάλιν νὰ καταβῇ, μετὰ τῆς ἀμεριμνίας τῶν εἰθισμένων ν' ἀψηφῶσι καθ' ἑκάστην τὸν κίνδυνον. Ἀλλ' ἐγὼ οὔτε τὴν ἀκηδείαν οὔτε τὸ θάῤῥος του εἶχον, καὶ ἤκιστα ἤμην διατεθειμένος νὰ ἐπαναλάβω τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὤστου. Ὠραῖον πρᾶγμα τὸ μεταλλεῖον, περιεργότατον,

ἔχαιρον ὅτι εἶδον ἐν, ἀλλ' ἀρκούντως τὸ εἶδον, καὶ οὐδεμίαν ὄρεξιν ᾐσθανόμην νὰ κατοικήσω καὶ αὖθις εἰς ὀχετόν.

Ἡ ἰδέα αὕτη καὶ μόνη μὲ ἀπέπνιγε· βεβαίως ἔβλεπον ὅτι ἤμην ὅλως ἀκατάλληλος δι' ὑπόγειον ἐργασίαν· ἡ ἐν ὑπαίθρῳ ζωή, ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου, καὶ χιονώδης οὐρανὸς ἀκόμη ἂν εἶναι, ἦσαν καταλληλότερα δι' ἐμέ. Τοῦτο ἐξήγησα εἰς τὸν θεῖον Γασπὰρ καὶ εἰς τὸν δάσκαλον, καὶ οὗτος μὲν ἐξεπλάγη, ἐκεῖνος δ' ἐλυπήθη διὰ τὴν ὀλίγην μου κλίσιν πρὸς τὴν ἀνθρακωρυχείαν· ὁ δὲ Καῤῥορὴς, ὃν ἀπήντησα, μοὶ εἶπεν ὅτι εἶμαι βρεγμένη γάτα.

Εἰς τὸν μηχανικὸν δὲν ἐδυνάμην ν' ἀποκριθῶ ὅτι δὲν ἤθελον νὰ ἐργάζωμαι ὑπὸ γῆν, ἀφ' οὗ μοὶ ἐπρόσφερεν ἐργασίαν εἰς τὰ γραφεῖά του, καὶ νὰ μὲ διδάξῃ, ἂν ἤθελον νὰ προσέχω εἰς τὰ μαθήματά του. Ἐπροτίμησα νὰ τῷ διηγηθῶ ὅλην τὴν ἀλήθειαν, καὶ τοῦτο ἔπραξα.

—Ἔπειτα, εἶπεν, ἀγαπᾷς τὴν ζωὴν εἰς τὸ ὕπαιθρον, τὰς ποικίλας περιπετείας καὶ τὴν ἐλευθερίαν. Δικαίωμα δὲν ἔχω νὰ σ' ἐμποδίσω, παιδίον μου. Ἀκολούθησον τὸν δρόμον σου.

Ἀληθὲς ἦτον ὅτι ἠγάπων τὴν ζωὴν εἰς τὸ ὕπαιθρον. Ποτὲ τόσον δὲν τὸ ᾐσθάνθην ὅσον ὅταν ἤμην ἐντὸς τῆς εἱρκτῆς τοῦ ὀχετοῦ. Ὅστις συνειθίσῃ νὰ πηγαίνῃ ὅπου θέλει, νὰ πράττῃ ὅ,τι θέλει, νὰ εἶναι κύριος ἑαυτοῦ, εὐκόλως δὲν τὸ ἀπομανθάνει.

Ἐν ὅσῳ ἐγίνοντο αὐταὶ αἱ προσπάθειαι διὰ νὰ μὲ κρατήσουν εἰς Βάρσας, ὁ Ματτίας ἦτον κατηφὴς καὶ σκεπτικός. Τὸν ἠρώτησα τί ἔχει, ἀλλὰ μοὶ ἀπεκρίνετο ὅτι εἶναι ὡς πάντοτε· μόνον δὲ ὅτε τῷ εἶπον ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναχωροῦμεν, τότε μοὶ ὡμολόγησε τί τὸν ἔθλιβεν, ἐναγκαλισθείς με.

— Ἀ! δὲν θὰ μ' ἐγκαταλείψῃς; ἀνέκραξεν.

Ἐγὼ δὲ τῷ κατέφερα μίαν καλὴν γρονθίαν, διὰ νὰ μάθῃ ν' ἀμφιβάλλῃ καὶ ἄλλοτε περὶ ἐμοῦ, ὀλίγον δὲ καὶ διὰ νὰ κρύψω τὴν συγκίνησιν ἥτις συνέστειλε τὴν καρδίαν μου, ὅταν ἤκουσα τὸ ἐπιφώνημα ἐκεῖνο τῆς φιλίας του.

Διότι ἡ φιλία μόνη, ὄχι τὸ συμφέρον, τῷ ὑπηγόρευσε τὰς λέξεις ἐκείνας. Ὁ Ματτίας δὲν εἶχε τὴν ἀνάγκην μου διὰ νὰ κερδίζῃ τὴν ζωήν του· ἦτον ἱκανώτατος νὰ τὴν κερδίζῃ καὶ μόνος του.

Τὸ ἀληθὲς μάλιστα εἶναι ὅτι εἶχε πρὸς τοῦτο ἐμφύτους ἰδιότητας καθ' ἃς τῷ ἤμην κατώτερος, καὶ πολύ. Πρῶτον ἦτον πολὺ ἱκανώτερος ἐμοῦ νὰ παίζῃ ὅλα τὰ ὄργανα, νὰ τραγῳδῇ, νὰ χορεύῃ, νὰ ὑποκρίνηται· ἔπειτα ἤξευρε πολὺ καλήτερον ἐμοῦ νὰ προσκαλῇ «τὴν ἔντιμον ὀμήγυριν», ὡς ἔλεγεν ὁ Βιτάλης, νὰ θέτῃ τὴν χεῖρα εἰς τὸ βαλάντιον. Ἤκουον τὸ μειδίαμά του, οἱ γλυκεῖς ὀφθαλμοί του, οἱ λευκοί του ὀδόντες, τὸ ἀπροσποίητον ἦθός του, ἵνα ἑλκύσωσι τὰς καρδίας τῶν ἥττον εἰς ἐλευθερότητα διατεθειμένας, καὶ χωρὶς νὰ ζητῇ, καθίστα τοὺς ἀνθρώπους προθύμους νὰ δίδωσιν. Ὅλοι ἠθελον νὰ τὸν εὐχαριστοῦντο νὰ τὸν εὐχαριστῶσι. Τόσον δ' ἀληθὲς εἶναι τοῦτο, ὥστε ἐπὶ τῆς βραχείας ἐκδρομῆς του μετὰ τοῦ Κάπη, ἐν ᾧ ἐγὼ ἐγινόμην ὥστης, εὗρε τρόπον νὰ συνάξῃ δεκαοκτὼ δραχμὰς, σπουδαίαν ποσότητα.

Ἑκατὸν εἰκοσιοκτὼ δραχμαὶ ἃς εἴχομεν τεταμευμένας, καὶ αἱ δεκαοκτὼ ἃς ἐκέρδισεν ὁ Ματτίας, ἀπετέλουν κεφάλαιον ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἓξ δραχμῶν. Τέσσαρες δραχμαὶ λοιπὸν μόνον ἀκόμη ἔλειπον πρὸς ἀγορὰν τῆς ἀγελάδος τοῦ βασιλοπούλου.

Ἂν καὶ δὲν ἤθελον νὰ ἐργασθῶ εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον, ἄνευ λύπης ὅμως δὲν ἀφῆκα τὰς Βάρσας, διότι ἐχωριζόμην τοῦ Ἀλέξη, τοῦ θείου Γασπὰρ καὶ τοῦ δασκάλου· τῆς τύχης μου ὅμως ἦτον νὰ χωρίζωμαι πάντοτε ὅλων ἐκείνων ὅσους ἠγάπων καὶ ὅσοι φιλικῶς διέκειντο πρὸς ἐμέ.

Ἐμπρός!

Τὴν ἅρπαν εἰς τὸν ὦμον καὶ τὸν σάκκον εἰς τὴν ῥάχιν, ἰδοὺ πάλιν ἡμεῖς εἰς τὰς μεγάλας ὁδοὺς, μετὰ τοῦ Κάπη, ὅστις περιχαρὴς κυλίεται εἰς τὴν κόνιν.

Ὁμολογῶ ὅτι μετ' εὐαρέστου αἰσθήματος, ὅτε ἀφήκαμεν τὰς Βάρσας, ἐκτύπησα πάλιν διὰ τοῦ ποδός μου τὴν ἠχηρὰν ὁδὸν, ἥτις ἄλλον ἀνέδιδεν ἦχον παρὰ τὸ πηλῶδες ἔδαφος τῆς ὑπονόμου. Τί ὡραῖος ὁ ἥλιος, τί ὡραῖα τὰ δένδρα.

Ἡνίκα ἀναχωρήσωμεν, ὁ Ματτίας καὶ ἐγὼ, εἴχομεν διὰ μακρῶν συζητήσει τὸ δρομολόγιον ἡμῶν· διότι τῷ εἶχον διδάξει ν' ἀναγινώσκῃ εἰς τοὺς χάρτας, καὶ δὲν ἐφαντάζετο πλέον ὅτι αἱ ἀποστάσεις δὲν εἶναι μακρότεραι διὰ τὰ ὁδοιπορροῦντα σκέλη, παρὰ διὰ τὸν δάκτυλον ὅστις ἐπὶ τοῦ χάρτου μεταβαίνει ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν. Ἀφ' οὗ δ' ἐπιμελῶς ἐσταθμίσαμεν τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατὰ, ἀπεφασίσαμεν ὅτι ἀντὶ νὰ ὑπάγωμεν κατ' εὐθεῖαν εἰς Ὑσσὲλ, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Χαβανὸν, θὰ διεβαίνομεν διὰ Κλερμόντου. Τοῦτο δὲν θὰ ἐμήκυνε πολὺ τὴν ὁδόν μας, θὰ μᾶς παρεῖχεν ὅμως τὸ ὠφέλημα τοῦ νὰ ἐπισκεφθῶμεν πόλεις ἱκανὰς ὑδάτων, ὅπου ἦσαν τότε πολλοὶ ἀσθενεῖς, τὴν Σαὶν-Νεκταρίαν, τὴν Μονδώραν, τὴν Ῥοῦάταν, τὴν Βουρβούλην. Ἐν ᾧ ἐγὼ εἰργαζόμην ὡς ὥστης, ὁ Ματτίας ἐπὶ τῆς ἐκδρομῆς του ἀπήντησεν ἄνθρωπον ὅστις εἶχε καὶ ἐδείκνυεν ἀρκούδας, μετέβαινε δὲ εἰς τὰς πόλεις ἐκείνας, ὅπου ἔλεγεν ὅτι ἐδύνατό τις πολλὰ χρήματα νὰ κερδίσῃ. Ὁ Ματτίας λοιπὸν ἤθελε χρήματα, διότι ἐρρόνει ὅτι ἑκατὸν πεντήκοντα δραχμαὶ δὲν ἤρκουν εἰς ἀγορὰν ἀγελάδος. Ἄλλως τε, ὅσον περισσότερα χρήματα εἴχομεν, τόσον ὡραιοτέρα θὰ ἦτον ἡ ἀγελὰς, ὅσον δ' ὡραιοτέρα ἦτον αὕτη, τόσῳ μᾶλλον θὰ ἠυχαριστεῖτο ἡ μάνα Βαρβερίνα· τέλος δ' ὅσῳ μᾶλλον θὰ ἠυχαριστεῖτο ἡ μάνα Βαρβερίνα, τόσῳ εὐτυχέστεροι θὰ ἤμεθα καὶ ἡμεῖς.

Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ πορευθῶμεν πρὸς Κλερμόντου.

Ὅταν ἠρχόμεθα ἐκ Παρισίων εἰς Βάρσας, εἶχον ἀρχίσει τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ Ματτία· τῷ ἐδίδασκον ν' ἀναγινώσκῃ, ὡς καὶ τῷ ἔμαθον τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς μουσικῆς. Ἐκ Βαρσῶν εἰς Κλερμόντον ἐξηκολούθησα τὴν διδασκαλίαν μου.

Εἴτε διότι δὲν ἤμην καλὸς διδάσκαλος,—ὅπερ πολὺ πιθανόν,—εἴτε διότι ὁ Ματτίας δὲν ἦτον καλὸς μαθητής,—ὅπερ πιθανὸν καὶ αὐτό,—τὸ βέβαιον ὅτι αἱ πρόοδοι εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν γραφὴν ὑπῆρξαν βραδεῖαι καὶ δύσκολοι, ὡς ἤδη τὸ εἶπον.

Μάτην ἐπεμελεῖτο ὁ Ματτίας, μάτην προσεκόλλα τοὺς ὀφθαλμούς του εἰς τὸ βιβλίον· ἀνεγίνωσκε παντοῖα καὶ παράδοξα, τιμῶντα τὴν φαντασίαν μᾶλλον ἢ τὴν ἐπιμέλειάν του.

Τότε ἐνίοτε ἡ ἀνυπομονησία μὲ κατελάμβανε, καὶ κτυπῶν τὸ βιβλίον, ἀνέκραζον μετ' ὀργῆς ὅτι ἔχει ξηρὰν τὴν κεφαλήν.

Ἐκεῖνος δὲ, χωρὶς νὰ θυμώσῃ, μ' ἐκύτταζε διὰ τῶν μεγάλων γλυκῶν ὀφθαλμῶν του, καὶ μειδιῶν,

— Ἀληθὲς εἶναι, ἔλεγε. Μαλακὴν τὴν ἔχω ὅταν τὴν κτυποῦν. Ὁ Γαρροφόλης δὲν ἦτον ἀνόητος, καὶ εὐθὺς τὸ εἶδε.

Πῶς νὰ ἐξακολουθῶ ὀργιζόμενος μετὰ τοιαύτην ἀπόκρισιν; Ἐγέλων, καὶ ἠρχίζομεν πάλιν τὸ μάθημα.

Ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν μουσικὴν δὲν παρουσιάσθησαν αἱ αὐταὶ δυσκολίαι, καὶ ἀμέσως ἀπ' ἀρχῆς παράδοξοι ἦσαν τοῦ Ματτία αἱ πρόοδοι, καὶ τοσαῦται, ὥστε μετ' ὀλίγον ἤρχισε νὰ μ' ἐκπλήττῃ ἐνίοτε διὰ τῶν ἐρωτήσεών του, καὶ ἔπειτα ἤρχισε νὰ μὲ στενοχωρῇ, καὶ πολλάκις νὰ μὲ φέρῃ εἰς ἀμηχανίαν, ὥστε νὰ μὴ ἠξεύρω τί ν' ἀποκριθῶ.

Ὁμολογῶ ὅτι τοῦτο μ' ἐπείραζε καὶ μ' ἐταπείνου. Ἐθεώρουν ἐμαυτὸν σπουδαίως ὡς καθηγητὴν, καὶ εὕρισκον δεινὸν νὰ μοὶ ἀπευθύνῃ ὁ μαθητής μου ζητήματα καὶ νὰ μὴ ἠξεύρω τὴν λύσιν των. Μοὶ ἐφαίνετο μέχρι τινὸς ὡς ἂν μ' ἔκλεπτε.

Καὶ δὲν ἦτον φειδωλὸς ἐρωτήσεων ὁ μαθητής μου.

— Διατί δὲν γράφεται ὅλη ἡ μουσικὴ εἰς τὴν αὐτὴν κλεῖδα;

— Διατί μεταχειρίζονται τὰς διέσεις ἀναβαίνοντες καὶ τὰς ὑφέσεις καταβαίνοντες;

— Διατί ὁ πρῶτος καὶ τελευταῖος ῥυθμὸς τῶν μουσικῶν τεμαχίων δὲν περιέχουσι τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν χρόνων ὅσον οἱ ἐπίλοιποι;

— Διατί ἐντείνουν τὸ βιολίον κατά τινας τόνους μᾶλλον ἢ κατ' ἄλλους;

Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην ἐρώτησιν ἀπήντησα ἀξιοπρεπῶς ὅτι τὸ βιολίον δὲν ἦτον τὸ ὄργανόν μου, καὶ ποτὲ δὲν ἐρρόντισα νὰ μάθω πῶς πρέπει νὰ τὸ ἐντείνωσιν ἢ νὰ μὴ τὸ ἐντείνωσι· καὶ εἰς τοῦτο τίποτε δὲν εἶχεν ὁ Ματτίας ν' ἀποκριθῇ.

Ἀλλὰ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον δὲν ἐδυνάμην ν' ἀπαλλαγῶ καὶ ὡς πρὸς τὰ ζητήματα τ' ἀφορῶντα τὰς κλεῖδας καὶ τὰς ὑφέσεις, διότι αὗται ἀπέβλεπον αὐτὴν τὴν μουσικὴν, τὴν θεωρίαν τῆς μουσικῆς. Ἤμην καθηγητὴς τῆς μουσικῆς, καθηγητὴς τῆς παραλλαγῆς, καὶ ἔπρεπε ν' ἀποκριθῶ, ἢ, τὸ συνῃσθανόμην, ἤθελον ἀπολέσει πᾶσαν ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τοῦ μαθητοῦ μου, καὶ πᾶσαν αὐτοῦ ὑπόληψιν εἰς τὸν διδάσκαλον· ἀλλ' ἐγὼ ἤθελον πολὺ νὰ διατηρήσω καὶ τὴν ἐπιῤῥοὴν μου καὶ τὴν ὑπόληψίν του.

Ὅταν λοιπὸν δὲν ἠξευρον τί ν' ἀποκριθῶ, τὰ διώρθονον καθὼς ὁ θεῖος Γασπὰρ, ὅτε τὸν ἠρώτησα τί εἶναι γαιάνθρακες, καὶ μοὶ ἀπεκρίθη ἀποφθεγματικῶς· εἶναι ἄνθρακες εὑρισκόμενοι εἰς τὴν γῆν.

Οὐχ ἧττον ἐπισήμως ἀπήντων καὶ ἐγὼ εἰς τὸν Ματτίαν, ὅταν δὲν εἶχον τί νὰ τῷ ἀπαντήσω.

— Οὕτως εἶναι, διότι οὕτω πρέπει νὰ εἶναι. Εἶναι νόμος.

Τοῦ Ματτία ὁ χαρακτὴρ δὲν ἦτον τοιοῦτος ὥστε νὰ ἐπαναστῇ κατὰ νόμου· ἀλλ' ὁ τρόπος καθ' ὃν μ' ἐθεώρει τότε ἀνοίγων τὸ στόμα καὶ διαστέλλων τοὺς ὀφθαλμοὺς δὲν μοὶ ἦτον παντάπασι κολακευτικὸς, καὶ μοὶ ἀπεδείκνυεν ὅτι δὲν εἶχον λόγον νὰ κομπάζω δι' ἐμαυτόν.

Πρὸ τριῶν ἡμερῶν εἴχομεν ἐγκαταλίπει τὰς Βάρσας, ὅταν μοὶ ἐπρότεινε τοιούτου εἴδους τινὰ πρότασιν· ἐγὼ δ' ἀντὶ εἰς τὸ διατί του ν' ἀποκριθῶ, «δὲν ἠξεύρω», ἀπήντησα ἡγεμονικῶς· «διότι οὕτως εἶναι».

Τότε ἐφάνη ὁ νοῦς του ὡς ἀπησχολημένος, καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας δὲν ἠδυνήθην ν' ἀποσπάσω ἀπ' αὐτοῦ οὐδὲ λέξιν, ὅπερ ἦτον ἱκανῶς παράδοξον, διότι εἶχε πάντοτε διάθεσιν νὰ φλυαρῇ καὶ νὰ γελᾷ.

Ἐπέμεινα δὲ τόσον, ὥστε μέχρι τέλους ὡμίλησε.

— Βεβαίως, εἶπεν, εἶσαι καλὸς καθηγητὴς, καὶ πιστεύω ὅτι κανεὶς ὡς σὺ δὲν θὰ μ' ἐδίδασκεν ὅ,τι ἔμαθον. Ὅμως...

— Τί, ὅμως;...

— Ὅμως, ἴσως μερικὰ πράγματα δὲν τὰ γνωρίζεις. Τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς σοφωτέρους· δὲν εἶναι ἀληθές; Ὅταν μ' ἀποκρίνεσαι «τοῦτο εἶναι διότι τοῦτο εἶναι», ἴσως ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι λόγοι, καὶ δὲν τοὺς λέγεις, διότι ποτὲ κανεὶς δὲν σοὶ τοὺς εἶπεν. Οὕτω σκεπτόμενος λοιπὸν, εἶπα ὅτι ἂν θέλῃς ἠμποροῦμεν ν' ἀγοράσωμεν, ὄχι ἀκριβὰ, ἓν βιβλίον ὅπου νὰ περιέχωνται τὰ στοιχεῖα τῆς μουσικῆς.

— Τοῦτο εἶναι ὀρθόν.

— Δὲν εἶναι ἀληθές; Τὸ ἠξευρον ὅτι θὰ σοὶ φανῇ ὀρθόν. Δὲν ἠμπορεῖς νὰ ἠξεύρῃς ὅλα ὅσα περιέχονται εἰς τὰ βιβλία, ἀφ' οὗ δὲν ἐσπούδασες εἰς τὰ βιβλία

— Καλὸς διδάσκαλος εἶναι προτιμότερος τῶν καλητέρων βιβλίων.

— Αὐτὸ ὁποῦ λέγεις μοὶ δίδει ἀφορμὴν νὰ σ' ὁμιλήσω καὶ περὶ ἄλλου πράγματος. Ἂν θέλῃς, ἠμπορῶ νὰ ὑπάγω νὰ ζητήσω ἓν μάθημα ἀπό τινα ἀληθινὸν διδάσκαλον, ἓν μόνον μάθημα, καὶ τότε αὐτὸς θὰ μ' ἔλεγε, θὰ ἠναγκάζετο νὰ μ' εἰπῇ ὅ,τι δὲν ἠξεύρω.

— Διατί δὲν ἔλαβες τὸ μάθημα τοῦτο εἰς ἀληθινὸν διδάσκαλον ἐν ὅσῳ ἦσο μόνος;

— Διότι οἱ ἀληθινοὶ διδάσκαλοι πληρόνονται, καὶ δὲν ἤθελον νὰ λάβω τὰ χρήματά σου διὰ νὰ πληρώσω τοῦτο τὸ μάθημα.

Εἶχον δυσαρεστηθῆ ἀκούσας τὸν Ματτίαν νὰ μ' ὁμιλῇ οὕτω περὶ ἀληθινοῦ διδασκάλου· ἀλλ' ἡ ἀνόητος φιλαυτία μου δὲν ἀντέσχεν ἀπέναντι τῶν τελευταίων τούτων λέξεων.

— Εἶσαι πολὺ καλὸν παιδὶ, τῷ εἶπον· τὰ χρήματά μου εἶναι χρήματά σου, ἀφ' οὗ κερδίζεις ὡς ἐγὼ, καλήτερά μου πολλάκις. Θὰ λάβῃς ὅσα μαθήματα θέλεις, καὶ θὰ τὰ λάβω κ' ἐγὼ μὲ σέ.

Ἔπειτα δ' εἶχον τὴν γενναιότητα νὰ προσθέσω καὶ ταύτην τὴν ἐξομολόγησιν τῆς ἀμαθείας μου·

— Οὕτω θὰ ἠμπορέσω κ' ἐγὼ νὰ μάθω ὅ,τι δὲν ἠξεύρω.

Ὁ διδάσκαλος, ὁ ἀληθινὸς διδάσκαλος ὅστις μᾶς ἐχρειάζετο δὲν ἦτον χυδαῖός τις μουσικὸς χωρίου, ἀλλὰ καλλιτέχνης τις, μέγας καλλιτέχνης, ὁποῖοι εὑρίσκονται μόνον εἰς τὰς ἐπισήμους πόλεις. Ὁ χάρτης μᾶς ἔλεγεν ὅτι, πρὶν φθάσωμεν εἰς Κλερμόντον, ἡ ἐπισημοτέρα πόλις ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἡμῶν ἦτον ἡ Μένδη. Ἦτον ἀληθῶς ἐπίσημος πόλις ἡ Μένδη; Δὲν τὸ ἠξευρον. Οἱ χαρακτῆρες ὅμως δι' ὧν τὸ ὄνομα αὐτῆς ἦτον γεγραμμένον εἰς τὸν χάρτην τοῦτο ἐνέκαινον, καὶ εἶχον ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν χάρτην μου.

Ἀπερασίσθη λοιπὸν ὅτι εἰς Μένδην θὰ καταβάλωμεν τὴν μεγάλην δαπάνην δι' ἓν μάθημα μουσικῆς. Καὶ ἦσαν μὲν μᾶλλον ἢ μέτριαι αἱ εἰς πράξεις ἡμῶν εἰς τὸν ἄχαριν τοῦτον τόπον τῶν ὀρέων τῆς Λοζέρας ὅπου σπάνια καὶ πτωχὰ εἶναι τὰ χωρία, ἀλλὰ δὲν ἤθελον ν' ἀναβάλω περισσότερον τὴν χαρὰν τοῦ Ματτία.

Ἀφ' οὗ διεβήμεν ἀπὸ πέρατος εἰς πέρας τὰ γυμνὰ καὶ ἀργιλλώδη πεδία τῆς Μειάνης, τὴν οἰκτροτέραν καὶ ἀθλιεστέραν χώραν τοῦ κόσμου, ἐστερημένην δασῶν, ὑδάτων, καλλιεργείας, χωρίων, κατοίκων, ἐν γένει ἐστερημένην ζωῆς, ἔχουσαν δ' ἀπεράντους καὶ νεκρὰς ἐρήμους, ἀνεκτὰς μόνον εἰς τοὺς ταχέως διατρέχοντας αὐτὰς ἐφ' ἁμάξης, ἐφθάσαμεν τέλος εἰς Μένδην.

Ἐπειδὴ πρό τινων ὡρῶν ἤδη εἶχε νυκτώσει, δὲν ἐδυνάμεθα νὰ ὑπάγωμεν ἀμέσως νὰ ζητήσωμεν τὸ μάθημα ἡμῶν. Ἄλλως τε δὲ ἤμεθα καὶ κατακεκοπιακότες.

Εἰς τὸν Ματτίαν ὅμως ἡ Μένδη δὲν ἐφάνη πόλις τόσον ἐπίσημος ὅσον τῷ ἔλεγον· καὶ ἦτον τόσον ἀνυπόμονος νὰ μάθῃ ἂν εἰς αὐτὴν ὑπῆρχε διδάσκαλος μουσικῆς, ὥστε ἐν ᾧ ἐδειπνοῦμεν, ἠρώτησε τὴν ξενοδόχον ἂν ὑπῆρχεν ἐντὸς τῆς πόλεως μουσικοδιδάσκαλος δίδων μαθήματα.

Μᾶς ἀπεκρίθη δ' ἐκείνη ὅτι πολὺ τὴν ἐκπλήττει ἡ ἐρώτησις ἡμῶν. Δὲν γνωρίζομεν λοιπὸν τὸν κύριον Ἐσπινασούν;

— Ἐρχόμεθα μακρόθεν, τῇ εἶπον.

— Ἀπὸ πολὺ μακρὰν λοιπόν;

— Ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν, εἶπεν ὁ Ματτίας.

Τότε ἡ ἔκπληξίς της ἔπαυσε, καὶ ἐφάνη ἐννοήσασα ὅτι ἀφ' οὗ τοσοῦτον μακρόθεν ἠρχόμεθα, ἦτον δυνατὸν νὰ μὴ γνωρίζωμεν τὸν κύριον Ἐσπινασούν· βεβαίως ὅμως ἂν ἠρχόμεθα ἐκ Λυῶνος μόνον ἢ ἐκ Μασσαλίας, δὲν θὰ ἐξηκολούθει ἀπαντῶσα εἰς ἀνθρώπους τόσον κακῶς ἀνατεθραμμένους ὥστε νὰ μὴ γνωρίζωσιν ἐκ φήμης τὸν κ. Ἐσπινασούν.

— Ἐλπίζω ὅτι τὴν ἐπετύχομεν, εἶπον εἰς τὸν Ματτίαν ἰταλιστί.

Τοῦ συντρόφου μου ἀνέλαμψαν οἱ ὀφθαλμοί. Ἀναμριβόλως ὁ κ. Ἐσπινασοὺς θ' ἀπήντα ἀδιστάκτως εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις μας, οὐδὲ θὰ εἶχε τὴν ἐλαχίστην δυσκολίαν ἵνα μᾶς ἐξηγήσῃ τοὺς λόγους, δι' οὓς γίνεται χρῆσις τῶν ὑφέσεων εἰς τὴν κατάβασιν καὶ τῶν διέσεων εἰς τὴν ἀνάβασιν.

Ἀλλὰ μοὶ ἐπῆλθεν εἰς φόβος. Καλλιτέχνης τόσον περίφημος θὰ συγκατένευε νὰ δώσῃ μαθήματα εἰς πτωχόπαιδα ὡς ἡμᾶς;

— Ἔχει πολλὰς ἀσχολίας ὁ κ. Ἐσπινασούς; ἠρώτησα.

— Ἐννοεῖται ὅτι ἔχει πολλάς· πῶς νὰ μὴ ἔχῃ;

— Πιστεύετε ὅτι ἤθελε μᾶς δεχθῆ αὔριον τὸ πρωΐ;

— Βεβαίως· δέχεται ὅλον τὸν κόσμον, δηλαδὴ τοὺς ἔχοντας χρήματα, ἐννοεῖται.

Ἐπειδὴ δὲ οὕτω τὸ ἐνοοῦμεν καὶ ἡμεῖς, ἡσυχάσαμεν, καὶ πρὶν ἢ ἀποκοιμηθῶμεν, ἂν καὶ λίαν ἀπηυδημένοι, ἐτυζητήσαμεν διὰ μακρῶν πάσας τὰς ἀπορίας ἃς ἠθέλομεν προτείνει τὴν ἐπαύριον εἰς τὸν ἔνδοξον μουσικοδιδάσκαλον.

Ἀφ' οὗ δὲ, ἐξυπνήσαντες, ἐπεμελήθημεν τῆς ἐνδυμασίας ἡμῶν, δηλαδὴ τῆς καθαριότητος, ἥτις μόνη μᾶς ἦτον ἐφικτή, διότι ἄλλα ἐνδύματα δὲν εἴχομεν πλὴν τῶν ὅσα ἐφέρομεν, ἐλάβομεν τὰ ὄργανα ἡμῶν, ὁ Ματτίας τὸ βιολίον του καὶ ἐγὼ τὴν ἅρπαν μου, καὶ ἐκινήσαμεν νὰ ὑπάγωμεν εἰς τοῦ κ. Ἐσπινασοῦ.

Ὁ Κάπης ἠθέλησε, κατὰ τὴν συνήθειαν, νὰ ἔλθῃ μεθ' ἡμῶν· ἀλλὰ τὸν ἐδέσαμεν εἰς τὸν σταῦλον τοῦ ξενοδοχείου, μὴ νομίζοντες ὅτι ἤρμοζε νὰ παρουσιασθῶμεν μετὰ σκύλου εἰς τὸν ἔνδοξον μουσικὸν τῆς Μένδης.

Ὅταν δ' ἐφθάσαμεν ἐμπρὸς τῆς οἰκίας ἥτις μᾶς ἐδείχθη ὡς ἡ τοῦ καθηγητοῦ, ἐνομίσαμεν ὅτι ἠπατήθημεν, διότι ὑπὲρ τὴν θύραν ἐκρέμαντο δύω χαλκὰ πινάκια, καὶ τοιαῦτα ποτὲ δὲν ἦσαν τὰ ἐμβλήματα τῶν μουσικοδιδασκάλων.

Ὡς δ' ἐμένομεν θεωροῦντες τὸ πρόσωπον τοῦτο τῆς οἰκίας, ἐξ οὗ μᾶλλον ἐδύνατο νὰ εἰκάσῃ τις κουρέως ἐργαστήριον, ἐπέρασέ τις πλησίον ἡμῶν, καὶ τὸν ἠρωτήσαμεν ποῦ κατοικεῖ ὁ κ. Ἐσπινασούς.

— Ἐκεῖ, εἶπεν ὁ διαβάτης, δεικνύων τὸ κουρεῖον.

Ἀλλὰ καὶ διατί μουσικοδιδάσκαλος νὰ μὴ κατοικῇ εἰς κουρέως;

Κἰσήλθομεν λοιπόν. Διῃρεῖτο δὲ τὸ ἐργαστήριον εἰς δύω ἴσα μέρη· εἰς τὰ δεξιὰ, ἐπὶ σανίδων ἦσαν τεθειμέναι ψῆκτραι καὶ βοῦρσαι, κτένια, μικρὰ ἀγγεῖα χρισμάτων καὶ μύρων, καὶ σάπωνες· εἰς δὲ τ' ἀριστερὰ, ἐπὶ βάθρου παρὰ τὸν τοῖχον ἔκειντο ἢ ἐκρέμαντο ὄργανα μουσικὰ, βάρβιτοι ἢ βιολία, εὐθύαυλοι, σάλπιγγες κλειδωταί.

— Ὁ κ. Ἐσπινασούς; ἠρώτησεν ὁ Ματτίας.

Ἄνθρωπος μικρόσωμος, ζωηρὸς καὶ ἀεικίνητος ὡς πτηνὸν, ξυρίζων κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην χωρικὸν καθήμενον ἐντὸς καθέδρας, ἀπεκρίθη διὰ φωνῆς βαρυτόνου.

— Ἐγὼ εἶμαι.

Ἔρριψα τότε βλέμμα εἰς τὸν Ματτίαν ἵνα τῷ εἰπῶ ὅτι ὁ κουρεὺς μουσικὸς δὲν ἦτον ὁ ἄνθρωπος ὅστις θὰ μᾶς ἔδιδε τὸ ποθούμενον μάθημα, καὶ ὅτι θὰ ἐσπαταλῶμεν μάτην τὰ χρήματά μας ἂν εἰς αὐτὸν τὰ ἐδίδομεν· ἀλλ' ἀντὶ νὰ μ' ἐννοήσῃ καὶ νὰ μ' ὑπακούσῃ, ὁ Ματτίας ἐκάθησεν εἰς ἓν σκαμνίον, καὶ μετ' ἤθους ἀδιστάκτου τῷ εἶπε·

— Θέλετε νὰ μοὶ κόψητε τὰ μαλλία ἀφ' οὗ ξυρίσητε τὸν κύριον;

— Βεβαίως, νεανία, καὶ σᾶς ξυρίζω ἀκόμη, ἂν θέλετε.

— Εὐχαριστῶ, ὄχι σήμερον· τὴν προσεχῆ φορὰν ὅταν πάλιν ἔλθω.

Ἤμην ὅλως ἐκπεπληγμένος διὰ τὴν ἑτοιμότητα τοῦ Ματτία, ἐκεῖνος δὲ μοὶ ἔρριψε κλοπιμαῖον βλέμμα, ὡς ἵνα μ' εἰπῇ νὰ περιμείνω μίαν στιγμὴν πρὶν θυμώσω.

Μετ' ὀλίγον δ' ὁ Ἐσπινασοὺς ἀπεξύρισε τὸν χωρικόν του, καὶ, τὸ χειρόμακτρον εἰς τὰς χεῖρας, ἦλθε νὰ κουρεύσῃ τὸν Ματτίαν.

— Κύριε, εἶπεν ὁ Ματτίας, ἐν ᾧ ὁ ἄλλος τῷ ἔδενε τὸ χειρόμακτρον ὑπὸ τὸν τράχηλον, ἔχομεν φιλονεικίαν ὁ σύντροφός μου κ' ἐγὼ, καὶ ἠξεύρομεν ὅτι εἶσθε περίφημος μουσικὸς, ὥστε θὰ ἠμπορέσετε νὰ μᾶς εἰπῆτε τὴν γνώμην σας περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς διαφωνίας μας.

— Ἂς ἰδῶμεν τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφωνίας σας, νεανίαι.

Τότε ἐνόησα τίς ἦτον ὁ σκοπὸς τοῦ Ματτία· πρῶτον ἤθελε νὰ ἴδῃ ἂν ὁ μουσικὸς κουρεὺς ἦτον ἱκανὸς ν' ἀποκριθῇ εἰς τὰς ἐρωτήσεις του, καὶ ἔπειτα, ἂν αἱ ἀπαντήσεις ἦσαν ἐπαρκεῖς, νὰ λάβῃ τὸ μάθημα τῆς μουσικῆς ἐπὶ τῇ τιμῇ μιᾶς κουρᾶς. Πονηρὸς ἦτον ὁ Ματτίας τῇ ἀληθείᾳ.

— Διατί, ἠρώτησεν ὁ Ματτίας, ἐντείνουσι τὸ βιολίον εἴς τινας τόνους μᾶλλον καὶ ὄχι εἰς ἄλλους;

Ἐνόμισα ὅτι ὁ κουρεὺς, ὅστις κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπέρα τὸ κτένιον εἰς τὴν μακρὰν κόμην τοῦ Ματτία, θὰ ἔδιδεν ἀπόκρισίν τινα ὡς τὰς ἐδικάς μου, καὶ ἤδη ἐγέλων κατ' ἐμαυτὸν ὅταν ἔλαβε τὸν λόγον.

— Ἐπειδὴ, εἶπεν, ἡ δευτέρα χορδὴ ἀριστερόθεν τοῦ ὀργάνου δίδει τὸν τόνον *λα* εἰς τὴν τακτικὴν διαπασῶν, αἱ λοιπαὶ χορδαὶ πρέπει νὰ ἐντείνωνται οὕτως, ὥστε νὰ δίδωσι τοὺς τόνους ἀπὸ διὰ πέντε εἰς διὰ πέντε, ἤτοι *σολ* ἡ τετάρτη χορδὴ, *ρὲ* ἡ τρίτη, *λὰ* ἡ δευτέρα, καὶ *μὶ* ἡ πρώτη ἢ ἡ *ὑπάτη*.

Τότε δὲν ἐγέλασα πλέον ἐγὼ, ἀλλ' ἐγέλασεν ὁ Ματτίας. Ἐχλεύαζεν ἀρά γε τὸ ἐκπεπληγμένον μου ἦθος; ἢ ἔχαιρε μόνον διότι ἔμαθεν ὅ,τι ἤθελε νὰ μάθῃ; Ὅπως δήποτε ἐξεκαρδίζετο.

Τὸ κατ' ἐμὲ δ' ἔμενον κεχηνὼς βλέπων τὸν κουρέα τοῦτον ὅστις, ἐν ᾧ ἐστρέφετο περὶ τὸν Ματτίαν καὶ ἀνοιγοέκλειε τὴν ψαλλίδα του, ἐπρόφερε συγχρόνως τὴν μικρὰν ταύτην διδασκαλίαν, ἥτις μοὶ ἐφαίνετο θαυμασία.

— Λοιπὸν, εἶπε διακόψας τὸ ἔργον του καὶ σταθεὶς ἐμπρός μου, ἐλπίζω ὅτι δὲν εἶχεν αὐτὸς ἄδικον.

Ἐν ὅσῳ διήρκεσεν ἡ κούρευσις, ὁ Ματτίας δὲν ἔπαυεν ἐρωτῶν, καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις ὁ κουρεὺς ἀπήντα ἐπίσης ἀσφαλῶς καὶ εὐκόλως ὡς περὶ τοῦ βιολίου.

Ἀλλὰ μετὰ τὰς ἀπαντήσεις ἤρχισε καὶ αὐτὸς νὰ ἐρωτᾷ, καὶ δὲν ἤργησε νὰ μάθῃ πρὸς τίνα σκοπὸν ἤλθομεν πρὸς αὐτόν.

Τότε καὶ αὐτὸς ἐξεκαρδίσθη.

— Καλὰ παιδάρια! ἔλεγε. Τί νόστιμα!

Ἔπειτα δὲ ἠθέλησε νὰ τῷ παίξῃ τίποτε ὁ Ματτίας, ὅστις βεβαίως τῷ ἐφαίνετο νοστιμώτερος ἀπ' ἐμέ· καὶ ὁ Ματτίας, χωρὶς νὰ διστάσῃ, ἔλαβε τὸ βιολίον καὶ ἤρχισε νὰ παίζῃ ἕνα χορόν.

— Καὶ δὲν γνωρίζεις οὔτε ἓν σημεῖον τῆς μουσικῆς! ἀνέκραξεν ὁ κουρεὺς κτυπῶν τὰς χεῖρας καὶ ἐνικῶς ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Ματτίαν ὡς ἂν τὸν ἐγνώριζε πρὸ πολλοῦ.

Εἶπον ὅτι ὑπῆρχον ὄργανα κείμενα ἐπὶ βάθρου καὶ ἄλλα εἰς τὸν τοῖχον κρεμάμενα. Ὁ Ματτίας τελειώσας ὅ,τι ἔπαιζεν εἰς τὸ βιολίον, ἐπῆρεν ἕνα εὐθύαυλον.

— Παίζω, εἶπε, καὶ τὸν εὐθύαυλον καὶ τὴν κλειδοσάλπιγγα.

— Ἔλα, παῖξε, εἶπεν ὁ Ἐσπινασούς.

Καὶ ὁ Ματτίας ἔπαιξεν ἀνὰ ἕνα σκοπὸν εἰς ἕκαστον τῶν ὀργάνων τούτων.

— Τὸ παιδάριον τοῦτο εἶναι θαῦμα τοῦ αἰῶνος, ἀνέκραξεν ὁ Ἐσπινασούς. Ἂν θέλῃς νὰ μείνῃς πλησίον μου, θὰ σ' ἀναδείξω μέγαν μουσικόν· ἀκούεις; μέγαν μουσικόν! Τὸ πρωὶ θὰ ξυρίζῃς μετ' ἐμοῦ τοὺς ἐρχομένους ἐδῶ, καὶ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἡμέρας θὰ ἐργάζεσαι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου. Καὶ μὴ νομίζῃς ὅτι, διότι εἶμαι κουρεὺς, δὲν θὰ εἶμαι διὰ τοῦτο καὶ διδάσκαλος ἱκανὸς διὰ σέ. Διὰ νὰ ζῶ, νὰ τρώγω, νὰ πίνω, νὰ κοιμῶμαι, χρειάζομαι τὸ ξυράφιον. Καὶ ὁ Ἰασμῖνος ξυρίζει τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὅμως εἶναι ὁ μέγιστος ποιητὴς τῆς Γαλλίας. Ἡ Ἀγὴν ἔχει τὸν Ἰασμῖνον καὶ ἡ Μένδη τὸν Ἐσπινασούν.

Ἀκούσας τὸ τέλος τοῦ λόγου τούτου, ἀπέβλεψα πρὸς τὸν Ματτίαν. Τί θ' ἀπεκρίνετο; Θὰ ἐστερούμην καὶ τὸν ρίλον, τὸν σύντροφον, τὸν ἀδελφόν μου, ὡς διαδοχικῶς ἐστερήθην ὅλους ὅσους ἠγάπων; Ἡ καρδία μου συνεστάλη· δὲν ἀφῆκα ὅμως τὸ αἴσθημα τοῦτο νὰ μὲ κατακυριεύσῃ. Ἡ θέσις ὡμοίαζε περίπου εἰς ἣν εἶχον ὁ ἴδιος εὑρεθῆ ἀπέναντι τοῦ Βιτάλη, ὅταν ἡ κ. Μίλλιγαν εἶχε ζητήσει νὰ μείνω πλησίον της. Δὲν ἤθελον νὰ ἔχω τὰς αὐτὰς τύχας συνειδότος ἀς ἔπρεπε νὰ εἶχεν ἐκεῖνος.

— Φρόντισον μόνον περὶ σοῦ, Ματτία, τῷ εἶπον μετὰ συγκεκινημένης φωνῆς.

Ἀλλ' ἔσπευσε πρὸς ἐμὲ, καὶ λαβὼν με ἐκ τῆς χειρός,

— Ν' ἀφήσω τὸν ρίλον μου! Ποτὲ δὲν θὰ ἠμπορέσω. Σᾶς εὐχαριστῶ, κύριε.

Ὁ Ἐσπινασοὺς ἐπέμεινε, λέγων ὅτι ἀφ' οὗ λάβῃ ὁ Ματτίας τὴν πρώτην ἀνατροφὴν, θὰ εὑρίσκετο τρόπος νὰ σταλῇ εἰς Τουλούσην, καὶ ἔπειτα εἰς Παρισίους, εἰς τὴν μουσικὴν ἀκαδημίαν· ἀλλ' ὁ Ματτίας ἀπεκρίνετο πάντοτε·

— Ν' ἀφήσω τὸν Ῥεμήν; ποτέ!

— Τότε, παιδάριον, εἶπεν ὁ Ἐσπινασοὺς, θέλω νὰ πράξω κἄτι ὑπὲρ σοῦ, νὰ σοὶ δώσω ἓν βιβλίον ὅπου νὰ μάθῃς ὅ,τι ἀγνοεῖς.

Καὶ ζητήσας ἐφ' ἱκανὸν χρόνον εἰς τὰ συρτάριά του, εὗρε τὸ βιβλίον, ἐπιγραφόμενον *Θεωρία τῆς μουσικῆς*, παλαιὸν, τετριμμένον, λερωμένον· ἀλλὰ τί ἔβλαπτε;

Ἔπειτα δὲ, λαβὼν κονδύλιον, ἔγραψεν εἰς τὴν πρώτην σελίδα· «Τῷ παιδίῳ ὅ, ὅταν γίνῃ καλλιτέχνης, θέλει ἐνθυμηθῆ τὸν κουρέα τῆς Μένδης».

Δὲν ἠξεύρω ἂν ὑπῆρχον τότε εἰς Μένδην καὶ ἄλλοι μουσικοδιδάσκαλοι πλὴν τοῦ κουρέως Ἐσπινασοῦ· ἀλλὰ τοῦτον μόνον ἐγνώρισα, καὶ ποτὲ δὲν τὸν ἐλησμονήσαμεν, ὁ Ματτίας κ' ἐγώ.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΖΗΣΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΥ

[Σκιαγραφία].

Ἄλλοτε, μόλις ὁ κρότος τοῦ πυροβόλου μᾶς ἀφύπνιζεν ἅμα τῇ ἠοῖ ἀγγέλλων ἡμῖν, ὅτι ἀνέτειλεν ἡ 25 Μαρτίου, σπεύδοντες ἠγειρόμεθα ἕτοιμοι ν' ἀκολουθήσωμεν τριπλοῦν τῆς ἡμέρας πρόγραμμα.

Εἴχομεν τότε τὴν καρδίαν μεστὴν καὶ τὴν διάνοιαν ἀνδρικωτέρων σκέψεων. Τὴν ἡμέραν τῆς 25 Μαρτίου ἐνοοῦμεν νὰ ἑορτάσωμεν ἀποθυμάζοντες τοὺς εἰς τὴν τελετὴν πορευομένους ἀγωνιστὰς μὲ τὴν κατάλευκον φουστανέλλαν, τὴν πάλαν καὶ τὰ ἐρυθρὰ σανδάλια, λαμβάνοντες ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Ζήση Σωτηρίου μπομπόταν, δάφνην καὶ ὕδωρ, ἅτινα τῷ εἶχε στείλει ὁ παπποῦς τοῦ Ὀλύμπου, καὶ ἀκούοντες ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Γεωργίου Τερτσέτη τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας.

Οἱ ἄνδρες οὗτοι μετέδιδον τὸ θερμαῖνον τὰ στήθη των ἅγιον πῦρ ἐνθουσιασμοῦ καὶ διήγειρον ἐν ἡμῖν αἰσθήματα καὶ σκέψεις πρὸς μίμησιν.

Ἦσαν τότε αἱ τελευταῖαι ἀναλαμπαὶ τοῦ ἡρωϊσμοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Σήμερον, μόλις ἀκουσθῶσιν οἱ τὸ ἐπίσημον τῆς ἡμέρας ἀγγέλλοντες κανονοβολισμοὶ, στρέφομεν πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τῆς κλίνης μας, ἵν' ἀνετώτερον ἐξακολουθήσωμεν τὸν διακοπέντα πρωϊνὸν ὕπνον μας, καὶ βλασφημῶμεν ἴσως διότι μᾶς ἀνησύχησαν, ἐγειρόμεθα περὶ τὴν δεκάτην, καὶ κομψῶς ἐνδεδυμένοι πορευόμεθα εἰς τὴν τελετὴν, ὅπως χάσκοντες θαυμάσωμεν τοὺς γυναικοστολίστους ἐξώστας τῶν οἰκιῶν, μυκτηρίζοντες ἴσως διερχόμενον λείψανον τοῦ ἀγῶνος, ὅπερ ἐκύρτωσεν ὁ χρόνος καὶ κατέβαλεν ἡ ἀδιαφορία μας. Καὶ τὸ ἑσπέρας πατεῖς με πατῶ σε γυνόμεθα εἰς τὰς αἰθούσας ἑνὸς τῶν ἀναριθμήτων Συλλόγων, ὅπου ἀγένειος ῥήτωρ προσπαθεῖ νὰ μεταδώσῃ ἡμῖν ἐνθουσιασμὸν ἐξυμνιθιωμένον. Ὀλίγοι, ὀλίγιστοι μέχρι χθὲς μετὰ τὴν τελετὴν ἐπορεύοντο εἰς τὸ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον ἵνα λάβωσιν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ *Ἐλληνος τοῦ Ὀλύμπου* μπομπόταν καὶ δάφνην.

Ἤδη καὶ ὁ Ζήσης Σωτηρίου ἐξέλιπεν, ἵνα συμπληρωθῇ οὕτως εἰπεῖν ἡ κατάπτωσις μας. Ἡ νεολαία μας σκέπτεται κατὰ τρόπον ἀναγκάζοντα τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας περισσοτέρους νὰ μισθόνῃ κήρυκας κατ' ἔτος, ὅπως ἀγγέλλωσι τὴν ἀναχώρησιν τοῦ διὰ Τῆνον ἀτμοπλοίου, αἰσθάνεται δὲ παλμοὺς ἢ διὰ τὸ χρῆμα ἢ διὰ τὸ κάλλος μόνον. Πατρὶς καὶ ἐλευθερίαι, ἡρωϊσμὸς καὶ ἀγῶνες ἠφανίσθησαν.

Εἶναι τώρα αἱ θαυβοῦσαι λάμψεις τοῦ πετσωματισμοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν Ἑλλάδι τὰ πετσώματα ἀντικατέστησαν τὸν ἡρωϊσμόν. Ἡ πετσωματικὴ ἐποχὴ ἤγειρεν ἀξιώσεις ὅτι διεδέχθη τὴν ἡρωϊκὴν καὶ τὸ χεῖρον ὅτι εἶναι αὐτὴ αὕτη. Οὐδεμία διαφορὰ μεταξὺ 21 καὶ 54 διὰ τοὺς ἐκστρατεύσαντας κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ἐποχὴν, καὶ μάλιστα ἴσως οἱ ἥρωες τοῦ 1854 νομίζουσιν ἑαυτοὺς ἀνωτέρους τῶν ἡμιθέων τοῦ 1821, ἀφοῦ ἐπὶ πλέον κατώρθουν νὰ θεωρῶσιν ὡς λάφυρα... τὰ καζάνια καὶ τοὺς τεντεσερέδες ἐκείνων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν ὁποίων, ὡς ἔλεγον, ἐμάχοντο.

Καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα ἡ ἐποχὴ αὕτη διέσωζέ τι τὸ ἡρωϊκὸν, διότι εἰ καὶ ἐξεστράτευσαν ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ, ὑπῆρχον ὅμως καὶ πολλοὶ, πολλοὶ οἵ-

τινες ἢ ἦσαν ἐκ τῶν ἡρώων τοῦ 21 ἢ ἐξεστράτευον δι' ἰδίων χρημάτων.

Μεταξὺ τούτων ἦτο καὶ ὁ Ζήσης Σωτηρίου, ὅστις ὑποθηκεύσας τὴν παρὰ τὴν μητρόπολιν οἰκίαν του, κατήρτισε σῶμα καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν Ὄλυμπον, ὁπόθεν δὲν ἐπανῆλθεν ἢ ἀφοῦ ἔλαβε τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι ἡ Εὐρώπη θὰ ἐλευθερώσῃ καὶ τὸν Ὄλυμπον, παρὰ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ προξένου τῆς Ἀγγλίας Βλοῦντ, μεταβάντος εἰς τὸ στρατόπεδόν του μετὰ τοῦ διερμηνέως Πρασακάκη.

Ὁ Ζήσης Σωτηρίου, ὅστις πᾶσαν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἐπανάστασιν ἐνεκολποῦτο καὶ ὑπεστήριζε θυσιάζων πᾶν ὅ,τι εἶχεν ὑπὲρ αὐτῆς, ὅτε ἀνέτειλεν ἡ 25 Μαρτίου τοῦ 1878, ἥτις εὗρε τὸν στρατόν μας ἐπανελθόντα ἐκ τῆς ἀθανάτου ἐξόδου του μὲ τὰ τρόπαια τῆς Ὀμβριακῆς, αὐτὸς ὅστις εἶχεν ἐξοδεύσει καὶ διὰ τὴν ἐπανάστασιν αὐτὴν τὰ μετὰ κόπου ὑπ' αὐτοῦ καθ' ἡμέραν ἀποταμιευόμενα δεκάλεπτα, ᾐσχύνθη νὰ ἑορτάσῃ τὴν ἡμέραν τῆς ἐξεγέρσεως τοῦ γένους καὶ δὲν διένειμεν, ὡς ἔπραττε κατ' ἔτος, μπομπόταν, δάφνην καὶ ὕδωρ, διότι, ἔγραφεν ἐν προκηρύξει πρὸς τὸ Πανελλήνιον, ὁ παπποῦς τοῦ Ὀλύμπου δὲν τῷ ἔστειλεν, ἀλλὰ περιμένει τὰ παληκάρια νὰ τὴν λάβουν ἀπὸ τὰς χεῖρας του.

Σκληρὸν τὸ μάθημα διὰ τοὺς ἥρωας τῶν πετσωμάτων, οἵτινες ἐπίστευον ὅτι ἀρκεῖ διὰ τὴν νεολαίαν τοῦ ἔθνους μας μικρὸς μέχρι τοῦ μέσου τῆς ὁδοῦ Πατησίων περίπατος ἵνα στολίζηται αὕτη μὲ δάφνην ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ Ὀλύμπου. Ἀλλ' ὁ κατ' ἔτος διανέμων αὐτὴν τοῖς ἔλεγεν: ἀναβῆτε εἰς τὸν Ὄλυμπον καὶ πολεμήσατε διὰ νὰ δρέψητε δάφνας. Αἱ δάφναι δὲν λαμβάνονται ἀκόπως ἐδῶ· ἀποκτῶνται ἐν ἀγῶσιν ἐκεῖ.

Ὁ Ζήσης Σωτηρίου ἦτον ὡς χαρακτὴρ τύπος ἄξιος μελέτης. Εἴτε διότι ὑπὸ δουλείαν ἠτένισε τὸ πρῶτον τὸν ἥλιον εἰς Σέρβια τῆς Μακεδονίας μόλις ἀρχομένου τοῦ παρόντος αἰῶνος, εἴτε διότι καταβὰς εἰς τὴν ἀγωνιζομένην Ἑλλάδα, πρὶν ὑπογραφῇ ἡ συνθήκη τῆς ἀνεξαρτησίας της, ἔσχε τὴν ἀτυχίαν νὰ ἴδῃ τὴν γεννέτειραν καὶ πάλιν ὑπὸ ζυγὸν ἀπομείνασαν, ἐνῷ αὐτὸς εἶχε σπεύσει ἐκ Πέστης τῆς Οὐγγαρίας ὅπου μετήρχετο τὸν ἔμπορον ὅπως καὶ προσωπικῶς καὶ χρηματικῶς μετάσχῃ τοῦ ἀγῶνος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, εἴτε διότι ἦτο φύσις ἐλευθέρα, καὶ καρδία, ἥτις μόνον διὰ τὴν Θεὰν Ἐλευθερίαν ᾐσθάνετο παλμούς, πάντοτε, ὅπου ἤκουεν ἀγῶνα ὑπὲρ ἐλευθερίας, ἔσπευδε νὰ προσφέρῃ καὶ αὐτὸς τὸν ἔρανόν του καὶ τὸ αἷμά του ὑπὲρ αὐτῆς.

Καὶ ἰδοὺ διατί καὶ εἰς Ἰταλίαν δὶς ἀπῆλθε, καὶ τῷ 1854 ἐξεστράτευσε, καὶ ἅμα τῇ ἐκρήξει τοῦ τελευταίου Ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου πρῶτος αὐτὸς διενοήθη νὰ ἐκστρατεύσῃ διεγείρων ἐπαναστάσεις, ἀλλὰ συνελήφθη εἰς Λαμίαν καὶ ἐφυλακίσθη ὀλίγας ἡμέρας, μεθ' ὃ ἀπεστάλη εἰς Ἀθήνας, διαταγῇ τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἀργότερον ἢ ἐνήργουν ἢ ἐπεδοκίμαζον . . . τὰ πετσώματα!

Ἐπολέμει κατὰ τῶν τυράννων τῶν λαῶν εἴτε κατακτηταὶ εἴτε μονάρχαι ἦσαν. Καὶ διὰ τοῦτο εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς 3 Σεπτεμβρίου τόσον ἀκαμάτως ὅσον καὶ ἀφιλοκερδῶς. Ἡ τιμιότης καὶ ἡ ἀφιλοκέρδεια τοῦ Ζήση Σωτηρίου ἦτο ἐκτὸς πάσης συζητήσεως. Ὅτε κατὰ τὸ 1848 ἀπεστέλλετο πρὸς τὸν ἐπαναστατήσαντα Παππακώσταν ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα συνεννοημένων διὰ τὴν ἀνταρσίαν, ὁ Ζήσης μὴ ἔχων τ' ἀπαιτούμενα διὰ τὸ ταξείδιον χρήματα, ἀντὶ νὰ εἴπῃ τι εἰς τοὺς ἀποστέλλοντας, ἐπορεύθη εἰς φίλον του καταστηματάρχην καὶ ἐζήτησε νὰ δανεισθῇ ὀλίγα χρήματα. Τοῦ φίλου προθύμως παραχωρήσαντος τὸ αἰτηθὲν ποσόν, ὁ Ζήσης Σωτηρίου ἐξαγαγὼν τὸ ὡρολόγιόν του ἠθέλησε νὰ τὸ ἀφήσῃ ὡς ἐνέχυρον. Ὁ δανείσας ἠρνεῖτο ἐπιμόνως, ὁ Ζήσης ἐπέμενεν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὁ καλὸς φίλος ὑπερίσχυσε καὶ ὁ Ζήσης τὸν ἀπεχαιρέτισε κομίζων ἐν τῷ θυλακίῳ καὶ χρήματα καὶ ὡρολόγιον. Τὴν ἑπομένην ὁ δανείσας εὑρίσκει εἰς τὸ κατάστημά του, κομισθέντα ἐκ Πειραιῶς ὑπό τινος νέου, τὸ ὡρολόγιον τοῦ Ζήση καὶ ἐπιστολὴν ἐν ᾗ τῷ ἔγραφεν:

«*Ἀδελφέ!*—Εἰς τὸν κόσμον ὑπάρχει ζωὴ καὶ θάνατος. Ἂν ἀπέθνησκον θὰ ἐζημιοῦσο ὅ,τι τόσον προθύμως μοι ἐδάνεισας καὶ μετὰ τόσου κόπου ἀπέκτησας. Οὔτε τὸ θέλω οὔτε δίκαιον εἶναι. Κράτησε τὸ ὡρολόγιόν μου διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον . . .»

Καὶ ὅτε τὸν διώρισεν ἡ κυβέρνησις ἀρχαιορύλακα, ἠρνήθη ὅλον τὸν ὡρισμένον μισθὸν, διότι ὀλιγώτερα τῷ ἤρκουν, καὶ διὰ νὰ συμβιβάσῃ τὸ πρᾶγμα ἄφινεν ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ταμείου τὸ τρίτον τῆς μισθοδοσίας του, ἐκ τῶν λοιπῶν δύο τρίτων κατορθῶν ν' ἀποταμιεύῃ δεκάλεπτά τινα ἑκάστην ἡμέραν διὰ μελλούσας ἐπαναστάσεις, νὰ ἔχῃ παρ' αὐτῷ σπουδάζοντα ἕνα τῶν ἀνεψιῶν του καὶ νὰ προσφέρῃ πάντοτε τὸν ὀβολόν του ἐν τοῖς πρώτοις ὑπὲρ παντὸς καλοῦ καὶ πατριωτικοῦ, παρ' οὐδενὸς ἰσχυροῦ καὶ ἐπισκεπτομένου τὰς ἀρχαιότητας δεχόμενος δῶρα καὶ οὐδενὶ ἐπιτρέπων νὰ ἐγγίσῃ κἂν λίθον ἀρχαῖον. Διότι ἐλάτρευε τὰς ἀρχαιότητας καὶ οἱονεὶ ὡς ἐραστὴς ἐζηλοτύπει ἐὰν τὰς ἤγγιζον. Ἅπαξ μόνον ἐπέτρεψεν εἰς ἑαυτὸν νὰ δωρήσηται ἀσήμαντον τεμάχιον ἀρχαίου μαρμάρου πρὸς τὸν Ἄγγλον σοφὸν Φρῆμαν, τὴν δ' ἑπομένην ἐφρόντισε νὰ κάμῃ γνωστὸν τοῦτο εἰς τὸ Πανελλήνιον διὰ τοῦ τύπου.

Ἠδύνατό τις νὰ κάμῃ ψυχολογικὰς μελέτας ἐπὶ τοῦ ἀνδρὸς, ὅστις τόσον ἐθεώρει ἑαυτὸν στενῶς συνδεδεμένον πρὸς τὸ Πανελλήνιον, ὥστε καὶ τὰς ἰδιαιτέρας του πράξεις ἐφρόνει ὅτι ἔπρεπε νὰ τῷ κάμῃ γνωστὰς ἕτοιμος νὰ δεχθῇ τὸν ψόγον ἢ τὸν ἔπαινόν του. Ὅτε ποτὲ ὁ Μέγας δοὺξ Κωνσταντῖνος τῷ προσέφερε σάπφειρον ἐπὶ δακτυλίου

ἐδέχθη παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ὁ Ζήσης τὸ δῶρον. Ἀλλὰ τὸ ἐδέχθη διότι τότε ἤκμαζεν ἡ Κρητικὴ ἐπανάστασις. Τὸ ἐξεποίησεν ἀντὶ ἑξακοσίων περίπου δραχμῶν καὶ διὰ τοῦ ἀντιτίμου ὡπλισε τὸν ἀνεψιόν του καί τινας ἄλλους νέους, οὓς ἀπέστειλε μὲ τὴν εὐχὴν τοῦ παπποῦ τοῦ Ὀλύμπου νὰ πολεμήσωσιν ὑπὲρ ἐλευθερίας τῆς αἱματοβαφοῦς ἠρωΐδος τῆς Μεσογείου. Μετά τινα καιρὸν ἔδωκε λόγον περὶ τοῦ δακτυλίου εἰς τὸ Πανελλήνιον.

Ἄλλοτέ ποτε ἡ στέγη πλευρᾶς τινος τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ μουσείου κατέπεσε καὶ ὑπὸ τὰ ἐρείπια αὐτῆς ἐτάφη . . . ἡ κάπα τοῦ Ἕλληνος τοῦ Ὀλύμπου. Ὁ Ζήσης ἐδέχθη στρατιωτικὸν μανδύαν ὑπὸ φίλου δωρηθέντα, ἐφόρεσεν αὐτὸν, καὶ σπεύδων διέσχισε τὴν ὁδὸν τῶν Πατησίων.

— Ἔ! καπετὰν-Ζήση, τῷ λέγει φίλος τις πρὸ τῶν Χαυτείων, κἄτι μὲ μανδύαν σὲ βλέπω καὶ τρέχεις;

— Αὔριον θὰ ἰδῇς καὶ θὰ μάθῃς, τῷ ἀπαντᾷ χωρὶς νὰ σταματήσῃ.

Τὴν ἑπομένην τὸ Πανελλήνιον ἀνέγνω ἔντυπον τοῦ Ζήση, ἐν ᾧ, ἐξιστορῶν πρὸς δικαιολογίαν τὸ γεγονὸς ἐζήτει συγγνώμην, διότι ἦτο ἠναγκασμένος ν' ἀποχωρισθῇ ἐπί τινα καιρὸν ὁ Ἕλλην τοῦ Ὀλύμπου τὴν κάπαν του.

Πόσον θὰ ἤμεθα εὐτυχεῖς ἂν κατωρθοῦτο νὰ μιμῶνται κατὰ τὴν λογοδοσίαν τὸν Ζήσην Σωτηρίου οἱ τὰ κοινὰ διαχειριζόμενοι!

Μέγιστόν τι ἐθεώρει τὸν τύπον καὶ τὰ γράμματα ὁ Ζήσης, καὶ ὅτε κατέβη εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐκόμισεν ἰδίαις δαπάναις ἐν Εὐρώπῃ τυπώσας τὸ ἱστορικὸν Ἀλφαβητάριον τοῦ Ῥωσιάδου καὶ τὴν ἀφήγησιν τῆς ναυμαχίας τοῦ Ναυαρίνου πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνοπαίδων.

Ὅτε δὲ ἦλθεν ὁ Καποδίστριας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐνῷ ἀκόμη τὰ ὄρη ἀνέπεμπον καπνὸν, τὸ δ' ἔδαφος ἤχνιζεν ἀπὸ αἵματα καὶ ἡ ὀσμὴ τῆς πυρίτιδος ἐπλήρου τὴν ἀτμόσφαιραν, ὁ *ἀκόλουθος τοῦ στρατοῦ* Ζήσης Σωτηρίου προσήρχετο καὶ κατέθετεν εἰς χεῖρας τοῦ Κυβερνήτου ποσόν τι φοινίκων, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς πυρὴν καταρτισθησομένου κατὰ μικρὸν κεφαλαίου πρὸς ἵδρυσιν Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου.

Ἦτο λοιπὸν ὁ πρῶτος συλλαβὼν τὴν ἰδέαν καὶ καταθέσας χρῆμα πρὸς ἵδρυσιν τοῦ τεμένους ἐν ᾧ ἐσπουδάσαμεν, καὶ διὰ τοῦτο πάντοτε ἰδιάζουσαν στοργὴν ἔδειξε πρὸς τὴν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον φοιτῶσαν νεολαίαν, προβάλλων τὸ γῆράς του εἰς παράδειγμα καὶ εἰς μίμησιν μεγάλων πράξεων αὐτὴν παροτρύνων.

Διό, ὅτε τὸ πρῶτον ἐδιδάχθη ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις θεάτρου ὁ Λεωνίδας ἐν Θερμοπύλαις τοῦ Pichat, ὁ Ζήσης ἐκ τοῦ ἰσχνοῦ του ταμείου ἠγόρασεν εἰκοσιπέντε εἰσιτήρια ὑπερώου καὶ συμπαραλαβὼν ἰσαρίθμους φοιτητὰς ἐπορεύθη τὸ ἑσπέρας ἐκεῖνο εἰς τὸ θέατρον προσπαθῶν, ἂν τῷ ἦτο δυνατὸν, νὰ ἐμβάλῃ εἰς τὰ στήθη τῶν καλῶν νέων τὴν καρδίαν τοῦ τέκνου τῆς Σπάρτης.

Καὶ ὅτε συνέστη ἡ ἐθνοφυλακὴ προσῆλθεν ὁ ὑπερηφάνως ἐπὶ τῶν Βαυαρῶν παραιτηθεὶς τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ, ἵνα γυμνασθῇ ὡς ἁπλοῦς ἐθνοφύλαξ, καθὼς καὶ ὡς ἁπλοῦς στρατιώτης—καί τοι τῷ προσεφέρθησαν βαθμοὶ—ἐπολέμησε καὶ ᾐχμαλωτίσθη ἐν Ἰταλίᾳ. Ὅτε δὲ ἦτο κεκλεισμένος εἰς τὸ παρὰ τὰς Ἄλπεις φρούριον Πρὲ αἰχμάλωτος καὶ ἐνταῦθα εἶχε διαδοθῆ ὅτι ἐφονεύθη, ἡ προσφιλὴς αὐτῷ Πανεπιστημιακὴ νεολαία δὲν ἐλησμόνησε τὸν ἀγαπήσαντα αὐτὴν, ἀλλ' ἐτέλεσε μνημόσυνον ὑπὲρ τῆς ψυχῆς του, εἰς ὃ ὁ κ. Α. Ῥηγόπουλος ἐξεφώνησεν ἐντολῇ αὐτῆς ὡραῖον λόγον.

Καὶ ὅμως προχθὲς, ὅτε ὁ θάνατος ἦλθε καὶ εὗρεν ἡσύχως εἰς τὸ δωμάτιόν του τὸν ἀτενίσαντα αὐτὸν κατὰ πρόσωπον εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν, ὀλίγα μόλις *παιδιὰ τοῦ Ὀλύμπου* ἐκήδευσαν αὐτόν. Ποῦ ἦσαν οἱ φοιτηταί του;

Ἔζησε βίον πρωτότυπον ὁ Ζήσης Σωτηρίου ὁ μόνος μεγαλοϊδεάτης πατριώτης. Ἐδημοσίευε κατὰ καιροὺς τὰς πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς ἐπιστολάς του καὶ τὰς μετὰ τῶν ἐπισκεπτομένων ἐπισήμων τὴν Ἀκρόπολιν συνδιαλέξεις του. Μίαν παράκλησιν πρὸς ὅλους ἀπέτεινεν: *Ἀγαπᾶτε τὴν Ἑλλάδα.* Καὶ ὅταν ἐνόμισεν ὅτι διὰ τῆς Βερολινείου συνθήκης ἡ πρὸς ἡμᾶς ἀγάπη τῶν Εὐρωπαίων ἐξεδηλώθη, ἔγραφε πρὸς τὸν Σουλτάνον, ὃν ἄλλοτε προὔτρεπεν ἢ νὰ βαπτισθῇ ἢ νὰ φύγῃ εἰς τὴν κόκκινη μηλιά, ὅτι δὲν πρέπει νὰ εἰσπράττῃ πλέον τοὺς φόρους τῆς Ἠπειροθεσσαλίας, διότι αὕτη ἀνήκει ἤδη τῇ Ἑλλάδι, ἥτις ἀργότερον θ' ἀπαιτήσῃ αὐτοὺς καὶ μὲ τόκον μάλιστα.

Ἔζησε διηνεκῶς θερμαίνων εἰς τὰ στήθη του τὸν πόθον τῆς μεγάλης Ἑλλάδος καὶ εἰργάσθη ὅσον ἠδυνήθη, χωρὶς οὐδένα ν' ἀδικήσῃ χωρὶς οὐδένα νὰ βαρύνῃ. Τόσον ἐφρόντισε νὰ μὴ βαρύνῃ τινὰ τῶν φίλων του, ὥστε καὶ ὅταν ἀπέθανεν ἀφῆκε διὰ τῶν οἰκονομιῶν του ἀποκτηθείσας τέσσαρας μετοχὰς τοῦ Ἐθνικοῦ δανείου ὅπως χρησιμεύσωσι διὰ τὰ ἔξοδα τῆς κηδείας καὶ τοῦ μνημοσύνου του.

Ἔζησεν ὡς πρότυπον πατριώτου καὶ φιλελευθέρου μὴ ὑστεροῦντος ἐν πάσῃ θυσίᾳ καὶ ἑτοίμου πάντοτε εἰς ἀγῶνας.

Ἔζησε τριῶν ἀσβέστων εἰς τὰ γεγηρακότα στήθη του τὸ ἅγιον πῦρ τοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἀκμάζουσαν εἰς τὴν διάνοιαν τὴν Μεγάλην Ἰδέαν.

Ἦτον ὁ ἀληθὴς τελευταῖος Ἕλλην, μὲ τοὺς πόθους του, μὲ τὰς ἐλπίδας του, μὲ τὰ αἰσθήματά του.

Ὁ τελευταῖος Ἕλλην ἀπέθανε[1].

1 Νέα Ἑστία.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

['Εκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἡ κατάκτησις τῆς γηΐνης σφαίρας.

Μούγκο Πάρκ—Nichtingale—Duranton—Ἐδουάρδος Φόγελ—Φραγκῖσκος Γαρνιὲ—Ἰάκωβος Κούκ.

Ἡ διερεύνησις τῆς Ἀφρικῆς εἶναι ἴσως καταπληκτικώτατον παράδειγμα τῶν θυσιῶν, ἃς συνεπάγεται ἡ κατάκτησις τῆς γηΐνης σφαίρας. Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ αἰῶνος τούτου ἑκατοστύας ἀριθμοῦμεν θυμάτων μεταξὺ τῶν περιηγησαμένων τὴν μυστηριώδη γῆν. Ὁ Μούγκο-Πάρκ, ὅστις ἐφονεύθη ἢ ἐπνίγη τῷ 1805 ἐν Βουζᾷ παρὰ τὸν Νίγερον, ἐκ τῶν πρώτων ἀναγράφεται ἐν τῷ μαρτυρολογίῳ τούτῳ, ἐν ᾧ βλέπομεν τὰ ὀνόματα τοῦ Nichtingale ἀποθανόντος ἐκ διαλείποντος πυρετοῦ τῷ 1841, τοῦ ἀνδρείου Γάλλου Duranton, ὅστις ἀφοῦ ἀνέπλευσε τὸν Σενεγάλον καὶ ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως Σαμβαλᾶ, ἀπέθανεν ἐκ νόσου τῷ 1843, τοῦ σοφοῦ Γερμανοῦ Ἐδουάρδου Φόγελ ἐκ προδοσίας δολοφονηθέντος τῷ 1856 ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τῆς Οὐάδας, καὶ τόσων ἄλλων, ὧν τὰ ὀστᾶ κεῖνται διεσκορπισμένα ἀπανταχοῦ τῆς μεγάλης ἠπείρου. Εἰς τῶν μᾶλλον διακεκριμένων Γάλλων γεωγράφων, ὁ κ. Riveyrier συνέγραψε τὴν ἱστορίαν τῶν μαρτύρων τούτων (L'Afrique nécrologique).

Τοὺς τάφους τῶν διερευνητῶν δὲν εὑρίσκομεν μόνον εἰς τὰ παγετώδη πεδία τοῦ ἀρκτικοῦ πόλου ἢ εἰς τὰς ἐρήμους τῆς Ἀφρικῆς· πανταχοῦ ὑπάρχουσιν ἄνδρες ἀγωνιζόμενοι πρὸς ἀνακάλυψιν ἀγνώστων μερῶν, καὶ πανταχοῦ ἀναφαίνονται καὶ θύματα. Μεταξὺ τῶν ἐν τῇ ἀσιατικῇ ἠπείρῳ ἐνδόξως θανόντων, θέλομεν ἀναφέρει ἕνα τῶν ἀνδρειοτάτων Γάλλων ἐρευνητῶν.

Ὁ Φραγκῖσκος Γαρνιὲ, ἀξιωματικὸς τοῦ γαλλικοῦ ναυτικοῦ εἶναι εἷς τῶν τολμηροτάτων σκαπανέων ἐφ' οἷς σεμνύνεται ἡ γαλλικὴ μεγαλοφυΐα, ἀπέθανε δὲ γενόμενος θῦμα τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ ὡς στρατιώτου καὶ τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωτος. Τὴν 5 Ἰουνίου 1866 ἀνεχώρησεν ἐκ Σαϊγὸν, ὅπως ἐκτελέσῃ τὴν μεγάλην αὐτοῦ περιοδείαν πρὸς διερεύνησιν τῆς Ἰνδο-Κίνας, μίαν τῶν σπουδαιοτάτων καὶ ἀξιολογωτάτων τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς. Ἡ περιήγησις αὕτη, γενομένη τῇ διαταγῇ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πλωτάρχου Doudart de Lagrée, ἐβραβεύθη ὑπὸ τῶν ἐν Παρισίοις καὶ ἐν Λονδίνῳ γεωγραφικῶν ἑταιριῶν. Ὁ Φραγκῖσκος Γαρνιὲ, ὁ Τορὲλ χειρουργὸς τοῦ ναυτικοῦ, ὁ ἰατρὸς Joubert, ὁ δὲ Καρνὲ, νέος ἀκόλουθος τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργείου, συμμετεῖχον τῆς ἐπιχειρήσεως. Ὁ Doudart de Lagrée ἀπέθανεν ἐκ χρονίου νοσήματος τοῦ ἥπατος μετὰ δύω ἐτῶν κινδύνους καὶ ταλαιπωρίας, ὁ δὲ Φραγκῖσκος Γαρνιὲ διηύθυνεν ἔκτοτε τὴν ἐπιχείρησιν. Ὁ νεώτερος τῶν συντρόφων αὐτοῦ Λουδοβίκος δὲ Καρνὲ ὑπέκυψε καὶ αὐτὸς βραδύτερον εἰς τὰς συνεπείας τῶν κόπων οὓς ὑπέστη κατὰ τὴν τριετῆ ταύτην περιήγησιν (1866 — 1869). Διάπυρον ἔχων τὴν κρᾶσιν ἀλλὰ καὶ εὐρεθιστον καὶ ἀδύνατον, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντιστῇ εἰς τὰς σκληρὰς δοκιμασίας, αἵτινες κατέβαλον μὲν τὸ σῶμα, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ δύναμιν. «Ἀπὸ τῆς εἰς Γαλλίαν ἐπανόδου του, γράφει ὁ Φραγκῖσκος Γαρνιὲ, τῷ 1871, ἔπασχεν ἀδιαλείπτως ἐκ τῶν νοσημάτων, τὰ ὁποῖα ἀπέκτησεν ἐν Ἰνδο-Κίνᾳ. Καὶ τὸ θῦμα τοῦτο δέον νὰ προσθέσωμεν εἰς τὸ μακροτενὲς μαρτυρολόγιον τῶν γεωγραφικῶν ἐπιστημῶν».

Ὁ Φραγκῖσκος Γαρνιὲ καὶ οἱ ἄλλοι αὐτοῦ σύντροφοι ἐπεράτωσαν αἰσίως τὴν δυσχερῆ ταύτην καὶ κινδυνώδη ἐπιχείρησιν, ἐπιστρέψαντες δὲ ἐδημοσίευσαν τῇ προστασίᾳ τοῦ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργείου συγγραφὴν σπουδαίαν περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς περιηγήσεως αὐτῶν διὰ χωρῶν σχεδὸν ἀγνώστων, ὅπου πλεῖστα ὑπάρχουσιν ἀρχαιολογικὰ πλούτη, ὅπου τὰ μεγαλοπρεπῆ ἐρείπια τῶν μνημείων ἐκλιπόντος πολιτισμοῦ (τὰ ἐρείπια τοῦ Ἀγγκὸρ) παρουσιάζονται ἐν ὅλῃ αὐτῶν τῇ λαμπρότητι, ὅπου ἄπλετος εὑρίσκεται μεταλλικὸς πλοῦτος, ὅπου πᾶσαι αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι πλείστας δύνανται νὰ συλλέξωσι πληροφορίας, ὅπου τέλος ἡ γεωγραφία τὸ πᾶν ἔχει νὰ μάθῃ.

Μόλις ἀποπερατωθέντος τοῦ ἔργου τούτου, ὁ Φραγκῖσκος Γαρνιὲ, οὐδὲν δοκιμάσας ἐπὶ τέσσαρα ἔτη εἰμὴ μόνον κόπους καὶ στερήσεις, ἀφιεροῖ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πολιορκουμένης πόλεως τῶν Παρισίων. Διαρκούσης τῆς πενταμήνου πολιορκίας, ἐκπληροῖ χρέη ἀρχηγοῦ τῶν ἐπιτελῶν τοῦ ναυάρχου τοῦ διοικοῦντος τὴν 8ην μοῖραν (Montmartre), τὴν μᾶλλον ἐκτεθειμένην εἰς τὰς σφαίρας τῶν πολιορκητῶν, λαμπρὸν δὲ δίδει παράδειγμα καρτερίας εἰς τὸ ναυτικὸν ἐκεῖνο σῶμα, τοῦ ὁποίου ὁ ἡρωϊσμὸς κατέστη περιβόητος.

Μετὰ τὴν ἀνακωχὴν ὁ Γαρνιὲ ἀνεχώρησε καὶ πάλιν εἰς Κίναν, ὅπως διερευνήσῃ μίαν τῶν περιεργοτάτων καὶ μᾶλλον ἀγνώστων χωρῶν τῆς κεντρῴας Ἀσίας, ἀλλὰ τὰ πολιτικὰ συμβεβηκότα τοῦ Τὸγγ-Κὶγκ τὸν ἠνάγκασαν νὰ ἀναβάλῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων αὐτοῦ, μετ' οὐ πολὺ δὲ ὁ θάνατος τὰ ἐματαίωσε.

Κατόπιν διαφορᾶς ἀναρυείσης μεταξὺ τῆς ἀναμιτικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς Γαλλίας, ὁ Φραγκῖσκος Γαρνιὲ ἔλαβε τὴν ἐντολὴν νὰ μεταβῇ εἰς Τὸγγγ-Κὶγγ καὶ νὰ παραδώσῃ εἰς τὸ ἐμπόριον τὸν ποταμὸν Βῶ-Δὲ, ἀπὸ τῆς θαλάσσης μέχρι τοῦ Γιοὺν-Νὰν, εἶχε δὲ μίαν μόνην κανονιοφόρον, πεντήκοντα ἐξ ἄνδρας τοῦ πληρώματος καὶ τριάκοντα στρατιώτας τοῦ ναυτικοῦ πεζικοῦ. Τὴν 11 Ὀκτωβρίου 1873 ἀνεχώρησεν ἐκ Σαϊγὸν καὶ προσωρμίσθη ἐντὸς ὀλίγου εἰς Κονα-Κάμ, ὅπου αἱ ἀναμιτικαὶ ἀρχαὶ καὶ οἱ μανδαρῖνοι ἀπέδειξαν διαθέσεις ἐχθρικὰς, πᾶν μέσον μεταχειρισθέντες καὶ αὐτὰ τὰ ἀπεχθέστατα ὅπως ἀπαλλαχθῶσιν αὐτοῦ. Πλειστάκις ἐπειράθησαν νὰ δηλητηριάσωσι τὸ ὕδωρ ἐκ τοῦ ὁποίου ἔπινον οἱ στρατιῶταί του καὶ νὰ πυροπλήσωσι τὰς πυριτιδαποθήκας του. Οἱ Ἀναμῖται βλέποντες τὴν φαινομένην ἀδυναμίαν τοῦ γαλλικοῦ σώματος, ἐτόλμησαν νὰ ἀπειλήσωσιν ὅτι θὰ προσβάλωσιν αὐτό. Ὁ Γαρνιὲ πεποιθὼς εἰς τὴν γενναιότητα τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ, ἔλαβεν ἀπόφασιν ἡρωϊκὴν, πολιορκήσας μεθ' ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἓξ Γάλλων τὸ φρούριον Χὰ-Νόϊ περιέχον ἑπτὰ χιλιάδας μαχητῶν.

Ὁ Φραγκῖσκος Γαρνιὲ μεθ' ἑνὸς μόνου πυροβόλου τῶν τεσσάρων προσβάλλει ἐξαίφνης τὸ φρούριον καὶ διευθύνει πῦρ συνεχὲς πρὸς τὴν νοτιοανατολικὴν πύλην, ἧς γίνεται κύριος ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, μετ' ἐκτάκτου δὲ μαχόμενος ἀνδρείας καὶ τόλμης, ἀναγκάζει τὸ φρούριον νὰ παραδοθῇ. Ὀγδοήκοντα νεκροὶ καὶ δύω χιλιάδες αἰχμάλωτοι, ἐν οἷς καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν μεγάλων μανδαρίνων, τοιαῦται αἱ ἀπώλειαι τοῦ ἐχθροῦ. Διὰ τῆς τολμηροτάτης ταύτης πράξεως ἡ χερσόνησος τοῦ Κὸγγ-Κὶγγ ὀλίγου δεῖν ὑπετάσσετο εἰς τὴν Γαλλίαν.

Ὁ Φραγκῖσκος Γαρνιὲ δὲν ἀρκεῖται εἰς τοῦτο, ἀλλὰ διακρίνεται διὰ νέων ἀνδραγαθημάτων, καὶ κυριεύει τὴν πόλιν Νὰμ-Δίγκ, ἀλλὰ τὰ ἐχθρικὰ στρατεύματα μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Χὰ-Νόϊ ἐφοδιάζονται τῇ φρουτίδι τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν Σὸν-Τάη καὶ προσλαμβάνουσι μέγαν ἀριθμὸν ἀρχαίων στασιαστῶν Κινέζων, οἵτινες ἐλεηλάτουν τὸ βόρειον μέρος τοῦ Τὸγγ-Κὶγγ, ἐπονομασθέντες Μαῦραι Σημαῖαι ἐκ τοῦ χρώματος τῆς σημαίας αὐτῶν. Ὁ Φραγκῖσκος Γαρνιὲ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ στρατὸς οὗτος, ὁ σημέραι ἀπειλητικώτερος γινόμενος, ἑτοιμάζεται νὰ ἐξορμήσῃ πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ Χὰ-Νόϊ, εἰσέρχεται ἐσπευσμένως εἰς τὸ φρούριον τοῦτο καὶ μετ' οὐ πολὺ πολιορκεῖται ἐν αὐτῷ, τότε δὲ συγκαλεῖ τοὺς ἀξιωματικούς του καὶ διατάττει ἕνα ἐξ αὐτῶν, τὸν Balny d' Avricourt νὰ ἐκτελέσῃ ἔξοδον, ἐνῷ αὐτὸς ἤθελε προσβάλει τὸν ἐχθρὸν ἀφ' ἑτέρου.

Ὁ Φραγκῖσκος Γαρνιὲ θέλων νὰ ἐπιτεθῇ ἐξ ἀπροόπτου ὅπως καταστήσῃ τὴν ἐπίθεσιν φοβερωτέραν, προσλαμβάνει δεκαοκτὼ ἄνδρας καὶ ὁρμᾷ τροχάδην κατὰ τῶν Μαύρων Σημαιῶν, τοὺς ὁποίους συναντᾷ παρὰ τὸ φρούριον κεκρυμμένους ὄπισθεν θάμνων, τρέπει δὲ αὐτοὺς εἰς φυγὴν διὰ πυρὸς συνεχοῦς, ἔπειτα δὲ διώκει αὐτοὺς μόνος, ἀλλ' αἴφνης προσκόπτει εἰς βῆγμά τι τοῦ ἐδάφους καὶ πίπτει. Οἱ ἐχθροὶ ἐπιστρέφουσι θριαμβευτικῶς ἀλαλάζοντες καὶ φονεύουσι διὰ τῶν λογχῶν τὸν κατὰ γῆς κείμενον Γάλλον ἀξιωματικόν. Μετ' ὀλίγας στιγμὰς ὁ Balny d'Avricourt περικυκλωθεὶς ὑπὸ τῶν Κινέζων τὴν αὐτὴν λαμβάνει τύχην!

Τὸ πτῶμα τοῦ Γαρνιὲ ἔμεινεν εἰς χεῖρας τῶν Κινέζων, οἵτινες ἀποκόψαντες τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, τὴν ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ὡς τρόπαιον.

Ἡ διερεύνησις τῆς Ὠκεανίας, ὡς καὶ ἡ τῶν ἄλλων ἠπείρων, παρουσιάζει γεγονότα ἐπίσης ἀξιοθρήνητα.

Ἡ ἀνακάλυψις τῆς Αὐστραλίας ἀπεδόθη ἐπὶ πολὺν χρόνον εἰς τὸν Ὁλλανδὸν Δίρκ Χάρτογ, ὅστις ἀπέβη τὴν 26 Ὀκτωβρίου 1616 εἰς τὴν δυτικὴν ἄκραν τῆς ἠπείρου ἐκείνης, ἀλλ' ἐσχάτως ἀπεδείχθη ὅτι ἡ προτεραιότης ἀνήκει εἰς τὸν θαλασσοπόρον Oronce Tiné ἐκ Βεζανσὼν, ὅστις προσήγγισεν εἰς τὴν μεγάλην ἄγνωστον γῆν τῷ 1531.

Τῷ 1642 ὁ Ἄβελ Ἰάνσεν Τάσμαν περιέπλευσε τὴν *μεγάλην νότιον γῆν*, ὡς ἐκάλουν αὐτὴν ἔχοντες τὴν πεποίθησιν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν ταξειδίων τοῦ Κολόμβου, ὅτι ὑπῆρχεν ἐν τῇ σφαίρᾳ μεγάλη ἀνατολικὴ ἤπειρος ἀντισταθμίζουσα, οὕτως εἰπεῖν, τὴν Ἀμερικήν. Ὁ Τάσμαν ἀνεκάλυψε πρὸς νότον μεγάλην νῆσον, ἣν ὠνόμασε Γῆν τοῦ Βὰν Διέμεν πρὸς τιμὴν τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ τῆς Νεερλανδικῆς Ἰνδίας. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης οἱ θαλασσοπόροι φαίνονται περιφρονήσαντες τὴν Αὐστραλίαν, μέχρις οὗ ὁ περίφημος Ἄγγλος Cook (1770) ἀπέβη εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν αὐτῆς. Ἡ παραλία αὕτη, ἄγνωστος οὖσα σχεδὸν ἐπὶ ἑκατέσεως 32 βαθμῶν, ἔχει ὑφάλους καὶ σκοπέλους καθιστῶντας τὴν διερεύνησιν αὐτῆς δυσχερῆ καὶ ἐπικίνδυνον. Κατὰ τὴν νύκτα τῆς 10 πρὸς τὴν 11 Ἰουνίου τὸ πλοῖον τοῦ Κοὺκ «Endeavour» προσέκρουσεν εἰς μίαν τῶν ὑφάλων τούτων, μόλις δὲ μετὰ εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν ἐργασίαν ἠδυνήθησαν νὰ τὸ ἀνασύρωσι.

Τὸ ὄνομα τοῦ Ἰακώβου Κοὺκ ὀφείλομεν ν' ἀναγράψωμεν μεταξὺ τῶν ὀνομάτων τῶν ἐνδοξοτάτων ἡρώων τῆς διερευνήσεως τῆς γηΐνης σφαίρας. Ὡς εἶπε διάσημός τις Γάλλος ναύαρχος, «εἶναι εἷς τῶν μᾶλλον ἐξόχων ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς τῶν ἀνακαλυπτῶν, οὓς ἐγέννησεν ἡ Ἀγγλία». Ὁ βίος του παρέχει εὐγενὲς παράδειγμα τῶν ἀποτελεσμάτων, ἅτινα κατορθοῦσιν ἡ θέλησις καὶ ἡ δραστηριότης. Θέλομεν ἑπομένως ἀφηγηθῆ αὐτὸν ἐν συντόμῳ. Γεννηθεὶς τῷ 1728 ἐν Μόρτον τῆς Ἀγγλίας, συγκατετάχθη μεταξὺ τῶν μεγάλων ἀνακαλυπτῶν διὰ μόνης τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἀξίας. Ἦτο τὸ ἔννατον τέκνον ἀγροτικοῦ ὑπηρέτου ἔγινε δὲ ναυτοπαίδιον, ἀφ' οὗ διετέλεσεν ὡς μαθητευόμενος παρά τινι μικροεμπόρῳ. Ἀποκτήσας ἄνευ διδασκάλου γνώσεις τινὰς περὶ τὴν ζωγραφικὴν, τὴν μαθηματικὴν καὶ τὴν ἀστρονομίαν, ἀναγκαίας εἰς τὴν ναυτιλίαν, ὁ ταπεινὸς οὗτος τεχνίτης περιῆλθε τρὶς τὴν γῆν ἐπὶ ἀγγλικοῦ πολεμικοῦ πλοίου, ἑκάστοτε δὲ συνεκόμισε πλοῦτον γεγονότων νέων. Κατὰ τὸ πρῶτον αὐτοῦ ταξείδιον (1768) συνωδεύετο ὑπὸ τῶν ἐπιστημόνων Banks καὶ Solander, οἵτινες σκοπὸν εἶχον νὰ παρατηρήσωσιν ἐν Ὀ-

ταύτῃ τὴν διάβασιν τῆς «Ἀφροδίτης» διὰ τοῦ ἡλίου, ἀνεγνώρισε δὲ τὰ παράλια τῆς Νέας Ζηλανδίας.

Ὁ Κοὺκ ἐπέστρεψεν εἰς Εὐρώπην διὰ τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, ἐνῷ δὲ ἔπλεε πρὸς νότον τῆς Αὐστραλίας, ἡ «Endeavour» παρ'ὀλίγον συνετρίβετο ἐπί τινος ὑφάλου. Σωθεὶς ὅμως ὁ μέγας Ἄγγλος πλοίαρχος ἔλαβε κατοχὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ βασιλέως Γεωργίου Γ' τῆς παραλίας ταύτης, ἣς ἐχάραξε τὸν χάρτην ὀνομάσας αὐτὴν Νέαν Οὐαλλίαν.

Κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ περιήγησιν, διαρκέσασαν τρία ἔτη, ὁ Κοὺκ εἶχεν ἐντολὴν νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ὕπαρξιν τῆς Αὐστραλίας· δύω πλοῖα ἐδόθησαν αὐτῷ, ἡ Resolution καὶ ἡ Adventure, ἐπροχώρησε δὲ μέχρι τοῦ 71⁰ νοτίου πλάτους. Ἀνακαλύψας τὴν Νέαν Καληδονίαν καὶ περιελθὼν τὰς Νέας Ἑβρίδας, ἔφερεν εἰς τὴν πατρίδα του ἀπείρους ἐπιστημονικὰς πληροφορίας περὶ τῶν χωρῶν, εἰς τὰς ὁποίας εἶχε προσεγγίσει, καὶ περὶ τῶν κατοίκων αὐτῶν, τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων.

Τῷ 1776 ὁ διάσημος ναύτης ἐπεχείρησε τρίτην περιήγησιν, ὅπως βεβαιωθῇ ἐὰν ὑπῆρχε συγκοινωνία μεταξὺ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας διὰ τῆς βορείου Ἀμερικῆς. Περιπλεύσας τὸν Νέον Κόσμον ἔφθασεν εἰς τὴν βορειοδυτικὴν παραλίαν τῆς Ἀμερικῆς καὶ προσεπάθησε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν Οὐδσόνιον κόλπον διὰ τοῦ Βεριγγίου πορθμοῦ, ἀλλ' ἀπήντησεν αἴφνης πεδιάδα πάγου. Ὁ Κοὺκ ἐπανελθὼν εἰς τὴν ἀμερικανικὴν παραλίαν, ἔπλευσε πρὸς τὰς Σανδβιχίους νήσους, σκοπεύων νὰ διέλθῃ ἐκεῖ τὸν χειμῶνα, φθάσας δὲ εἰς τὴν νῆσον Owhywhee προσωρμίσθη εἰς ὅρμον τινά, ὅπου περιέμενεν αὐτὸν πρόωρος θάνατος.

Ὁ Κοὺκ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ συνῆψαν σχέσεις μετὰ τῶν ἐγχωρίων. «Οὐδέποτε εἶδον, λέγει ὁ Κοὺκ, λαοὺς ἀγρίους ἔχοντας ὡς αὐτοὶ ἐλαχίστην δυσπιστίαν καὶ μεγίστην ἐλευθεριότητα ἤθους. Ἔστελλον εἰς τὰ πλοῖα τὰ εἴδη τὰ ὁποῖα ἐπεθύμουν νὰ πωλήσωσι, καὶ ἤρχοντο ἔπειτα οἱ ἴδιοι ὅπως συντελέσωσι τὰς συμφωνίας. Προσθετέον δὲ πρὸς τιμὴν αὐτῶν, ὅτι οὐδὲ ἅπαξ ἐπειράθησαν νὰ μᾶς ἐξαπατήσωσιν εἰς τὰς γινομένας συναλλαγάς».

Δυστυχῶς αἱ φιλικαὶ αὗται διαθέσεις δὲν διήρκεσαν ἐπὶ πολύ. Ἡ ἀμοιβαία ἡσυχία διεταράχθη διὰ κλοπῶν, συνεπείᾳ δὲ συζητήσεων οἱ ἐγχώριοι ἔγιναν ἀπειλητικοί. Ἡμέραν τινὰ λαβόντες λίθους προσεπάθησαν νὰ ἐμποδίσωσι συγχωρίους των τινὰς νὰ βοηθήσωσι τοὺς Ἄγγλους ἐπιβιβάζοντας κάδους ὕδατος. Ὁ Κοὺκ μαθὼν τοῦτο διέταξε νὰ πυροβολήσωσι κατὰ τῶν ἀγρίων διὰ σφαιρῶν, ἀλλ' οὗτοι ῥίπτοντες κατὰ τῶν Ἄγγλων χάλαζαν πετρῶν ἠνάγκασαν αὐτοὺς νὰ φύγωσι κολυμβῶντες, καὶ κατέλαβον τὴν ἐγκαταλειφθεῖσαν λέμβον. Ὁ Κοὺκ ἀκούων τὰ διατρέξαντα ἀνεφώνησε· «Φοβοῦμαι ὅτι οἱ νησιῶται οὗτοι θὰ μὲ ἀναγκάσωσι νὰ λάβω βίαια μέτρα, δὲν πρέπει νὰ νομίζωσιν ὅτι ὑπερίσχυσαν ἡμῶν». Τὴν ἐπαύριον ἀπεφάσισε νὰ ἀποβιβασθῇ καὶ νὰ λάβῃ εἰς τὸ πλοῖόν του τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἐπισημοτέρους ἐκ τῶν ἀρχηγῶν, καὶ νὰ κρατήσῃ αὐτοὺς ὡς ὁμήρους, μέχρις οὗ ἀποδοθῇ αὐτῷ ἡ λέμβος. Ἀποβιβασθεὶς μεθ' ἑνὸς ἀξιωματικοῦ καὶ μετ' ἑννέα ναυτῶν, περιεκυκλώθη μετ' οὐ πολὺ ὑπὸ ἐχθρικοῦ πλήθους. Εἷς τῶν ἐγχωρίων ἐτόλμησε νὰ ἀπειλήσῃ τὸν Κοὺκ, ὅστις ἐπυροβόλησε κατ' αὐτοῦ. Οἱ ἐγχώριοι ὥρμησαν τότε κατὰ τῶν Ἄγγλων χωρὶς νὰ δώσωσιν αὐτοῖς καιρὸν νὰ γεμίσωσιν ἐκ νέου τὰ ὅπλα των. Ὁ Κοὺκ θαυμαστὴν ἀποδείξας ἀταραξίαν, ἠθέλησε νὰ ὑποχωρήσῃ μετὰ τῶν ἀνδρῶν του, ἐνόσῳ δὲ προσέβλεπε τοὺς ἐγχωρίους, οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ τὸν κακοποιήσῃ, καθότι τὸν ἐθεώρουν ὡς ἀνώτερόν τι ὄν· ἀλλ' εὐθὺς ὡς πλησιάζων ἤδη εἰς τὴν παραλίαν ἐστράφη ὅπως δώσῃ διαταγὰς εἰς τοὺς ναύτας, ἐτρώθη ὄπισθεν δι' ἐγχειριδίου καὶ ἔπεσε πρηνὴς εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ ἄγριοι βλέποντες αὐτὸν πεσόντα ἀνέκραξαν ἐκ τῆς χαρᾶς, ἀναλαβόντες δὲ ἐκ τῶν ὑδάτων τὸ ἠκρωτηριασμένον αὐτοῦ σῶμα, τὸ ἔσυραν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τύπτοντες αὐτό, ἀφοῦ οὐδὲν ἦτο ἤδη ἢ ἄπνουν πτῶμα.

Οὕτως ἀπέθανεν ὁ πλοίαρχος Κοὺκ ὁ περιώνυμος θαλασσοπόρος, ὅστις μετὰ τὸν Κολόμβον ἐγένετο ἴσως παντὸς ἄλλου περιφημότερος. Ἡ φήμη, ἣν δικαίως ἀπέκτησεν εἶναι τὸ μέτρον τῆς ἀξίας αὐτοῦ. Οὐδέποτε βίος κατηναλώθη χρησιμώτερον ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς ἐπιστήμης. Ὁ Κοὺκ ἐφαίνετο ὡσεὶ προορισθεὶς εἰς τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ. Ἡ φύσις τὸν ἐπροίκισε διὰ σωματικῆς ῥώμης ἡρακλείου, εἶχε δὲ πνεῦμα ἰσχυρὸν καὶ ἀταραξίαν συνδυαζομένην μετὰ δραστηριότητος ἐπιμόνου καὶ μετὰ καρτερίας σπανίας. Ὁ Κοὺκ εἶχεν ἀνάστημα 1,79 μέτρου καὶ μορφὴν αὐστηράν, ἦτο δὲ σιωπηλὸς καὶ σκληρὸς καὶ ἰσχυρογνώμων, ἀλλὰ καὶ δικαιότατος. Ὁ Dumont d' Urville εἶπε περὶ αὐτοῦ: «Εἶναι ὁ περιφημότερος θαλασσοπόρος τῶν παρελθόντων αἰώνων καὶ τῶν μελλόντων».

Ελιζα Σ. Σουτσου.

ΕΟΡΤΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ.

Γεγονὸς ἀρκετὰ περίεργον ἔλαβεν ἐσχάτως χώραν ἐν τῷ στάβλῳ ἱπποδρομίου δίδοντος δημοσίᾳ παραστάσεις ἐν Φιλαδελφείᾳ. Βεβαιοῦται μάλιστα ὅτι εἶνε τὸ πρῶτον τοῦτο παράδειγμα ἐλέφαντος γεννῶντος ἐν αἰχμαλωσίᾳ. Ἰδοὺ κατὰ τὴν ἀμερικανικὴν ἐφημερίδα πῶς ἔλαβε χώραν τὸ *γαμόσυνον* τοῦτο *γεγονός*.

Ἑκατέρωθεν τῆς αἰθούσης, ὅπου δίδονται αἱ παραστάσεις, ὑπῆρχον ἱκανοὶ ἐλέφαντες, προσδεδεμένοι εἰς πασσάλους· ἡ δὲ μήτηρ εἶχε τοποθετηθῇ ἀπέναντι χάρακος ἐμπεπηγμένου εἰς τὸ μέσον, διὰ νὰ μὴ ἀνησυχῇ μηδὲ βασανίζηται.

Μόλις τὸ νεογνὸν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ οἱ ἐλέφαντες ἤρχισαν νὰ ἐκβάλλωσι θαυμασίους βρυχηθμοὺς, ἀνυψοῦντες εἰς τὸν ἀέρα τὰς προβοσκίδας των, γονατίζοντες ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν των, ἢ καὶ χορεύοντες, ὡς ἐὰν ἦσαν μεθυσμένοι ἐκ τῆς χαρᾶς.

Μετ' ὀλίγον κατέλαβε καὶ αὐτὴν τὴν μητέρα παρόμοιος ἐρεθισμός· ὅθεν καὶ θραύσασα δι' ἑνὸς βιαίου τινάγματος τὴν ἄλυσιν, δι' ἧς ἦτο προσδεδεμένη εἰς τὸν χάρακα, ἔλαβε τὸ τέκνον της μὲ τὴν προβοσκίδα, καὶ περιήρχετο διὰ μέσου τῆς αἰθούσης· ἀκολούθως τὸ κατέθεσε πλησίον θερμάστρας, καὶ παρεδόθη εἰς χαρὰν παράφρονα. Δρύφακτον ξύλινον, περιορίζον τὴν θερμάστραν, κατεθραύσθη εἰς μυρία τεμάχια, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ θερμάστρα ἀνετράπη καὶ κατεστράφη.

Ὁ φύλαξ, φοβηθεὶς μὴ πάθῃ, ἐκάλεσεν εἰς βοήθειαν, καὶ τῇ συνδρομῇ τῶν γειτόνων του κατώρθωσε νὰ κατευνάσῃ τὸ ζῷον καὶ νὰ προσαγάγῃ αὐτὸ εἰς τὴν ἄλυσιν.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ οἱ ἄλλοι ἐλέφαντες δὲν ἔπαυον ἀπὸ τοῦ νὰ βρυχῶνται καὶ νὰ σείωσι τὰς προβοσκίδας, ὡς διὰ νὰ χαιρετήσωσι τὸ νεογνόν.

Ἐδοκίμασαν νὰ θρέψωσιν αὐτὸ μὲ γάλα, διοχετεύοντες αὐτὸ διὰ σωλῆνος ἐν εἴδει χωνίου· ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο δὲν κατωρθώθη, τὸ νεογνόν, ἀποδοθὲν εἰς τὴν μητέρα, ἤρχισεν ἀμέσως νὰ θηλάζῃ ἀπομακρύνον τὴν προβοσκίδα του.

Ὁ νέος οὗτος ἐλέφας εἶνε ὡραῖον θῆλυ ζῷον, ὄχι μεγαλείτερον ἀπὸ σκύλλον τῆς Νέας Γῆς, ἔχον μικρὰν προβοσκίδα. Νομίζει τις ὅτι εἶνε μικρὸς πῶλος, τρέχων ἐπάνω καὶ κάτω εἰς τὰ τυφλά. Ἡ μήτηρ ἄγει τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας της, καὶ ἔχει βάρος 8,000 λιτρῶν. Ἔχει ἄκραν στοργὴν πρὸς τὸ τέκνον της, ἀποβλέπει μετὰ δυσπιστίας πρὸς ἅπαντας τοὺς ξένους, καὶ, ὁσάκις πλησιάζωσιν, ἐκβάλλει κραυγὴν ἰδιαιτέραν, πρὸς ἣν ἀνταποκρίνονται ὁμοφώνως καὶ ἐντόνως καὶ οἱ λοιποὶ ἐλέφαντες, οἵτινες ἐνδιαφέρονται τὰ μέγιστα ὑπὲρ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ τέκνου. Κατὰ τὸ λέγειν τῶν φυλάκων, ἐὰν ἐπήρχετο κίνδυνός τις εἰς τὸ προσῳλὲς τοῦτο ζεῦγος, τὰ ἐπίλοιπα ζῷα θὰ ἐνέπιπτον εἰς μεγίστην ἀνησυχίαν, καὶ τότε δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἄλυσις ἀρκούντως ἰσχυρὰ, ὅπως τοὺς κρατήσῃ δεσμίους.

Κυρία Σ*.

ΚΗΔΕΙΑ ΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑι

Ἡ «Αὐγουσταία Ἐφημερὶς» ἐδημοσίευσεν ἔν τινι τῶν τελευταίων αὐτῆς φύλλων ἐκτενῆ περιγραφὴν ἐπικηδείου πομπῆς ἐν Ἰαπωνίᾳ, ἐπισταλεῖσαν αὐτῇ ὑπὸ τοῦ ἐν Τόκιο ἀνταποκριτοῦ της, ἣν ὡς ἱκανῶς περίεργον μεταφέρομεν ἐνταῦθα χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Ἑστίας*.

«Τὴν 5 Ἀπριλίου ἐτελέσθη ἐν Τόκιο ἡ κηδεία τῆς πρὸ πέντε ἡμερῶν ἀποθανούσης ἐπισήμου Ἰαπωνίδος Ναβεσίμα, συζύγου τοῦ πρίγκηπος Ναβεσίμα, ὅστις πρὸ ὀλίγων μόλις ἑβδομάδων εἶχε διορισθῇ πρεσβευτὴς τῆς Ἰαπωνίας παρὰ τῇ Ἰταλικῇ αὐλῇ. Ὁ πρίγκηψ οὗτος ἀνήκει εἰς μίαν τῶν ἐπισημοτάτων ἀρχαίων οἰκογενειῶν, καὶ εἶνε ἐκ τῶν πλουσιωτάτων μεγιστάνων τοῦ βασιλείου. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἡ τελετὴ τῆς κηδείας ἐγένετο μετὰ πάσης μεγαλοπρεπείας, ἀνάλογος τῆς ὑψηλῆς κοινωνικῆς θέσεως, ἣν κατέχει ἐν τῇ χώρᾳ ἡ οἰκογένεια τοῦ χηρεύσαντος συζύγου. Ὀλίγον πρὸ τῆς ἐπισήμου κηδείας ἐγένετο ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς ἀποθανούσης πένθιμος τελετή, εἰς ἣν παρίστατο μόνον Ἰάπωνες. Τὴν 1 δὲ μετὰ μεσημβρίαν ἤρξατο κινουμένη ἡ ἐπικήδειος πομπή, ἥτις ἐπρόκειτο νὰ συνοδεύσῃ τὴν ἀποθανοῦσαν εἰς τὴν ἐσχάτην αὐτῆς κατοικίαν. Προηγοῦντο αὐτῆς ὀκτὼ αὐλῆται, ὧν τὰ παράδοξα ἀρχαϊκοῦ τρόπου μουσικὰ ὄργανα ἐξέπεμπον τραχεῖς φθόγγους ἀποτελοῦντας τὴν πένθιμον μελῳδίαν. Μετὰ τούτους ἤρχοντο εἴκοσιν ἄλλοι, οἵτινες ἔφερον ὑψηλὰ κοντάρια, ἐφ' ὧν ἐκυμάτιζον μακραὶ πένθιμοι σημαῖαι, ὧν αἱ μὲν ἦσαν λευκαί, αἱ δὲ ἐρυθραί, φέρουσαι πᾶσαι γραφὰς διὰ μεγάλων ἰαπωνικῶν χαρακτήρων· ἀμέσως δὲ μετὰ τούτους εἵπετο τὸ περικλεῖον τὸν νεκρὸν φέρετρον, τὸ ὁποῖον ἐπὶ ἰσχυρῶν ῥάβδων ἐβάσταζον δώδεκα ἄνδρες. Ἐν Ἰαπωνίᾳ τὰ φέρετρα εἶνε συνήθως ὑψηλὰ μᾶλλον ἢ μακρὰ, τὸ δὲ σχῆμα τετράγωνα, ἐν οἷς, φαίνεται, ἐναποτίθεται ὁ νεκρὸς οὐχὶ κείμενος, ἀλλὰ καθήμενος· πλὴν δὲ τούτου οὐδὲν φέρουσι κόσμημα, ὄντα ἐξ ἁπλοῦ λευκοῦ ξύλου καὶ οὐδὲν ἔχοντα τὸ διάφορον ἁπλοῦ κιβωτίου. Μετὰ τοῦ νεκροῦ οὐδὲν ἐναποτίθεται ἐν τῇ σορῷ. Ἐνδύουσι δὲ αὐτὸν διὰ μακροῦ λευκοῦ ἐνδύματος, ἐπὶ τῶν συνδεδεμένων αὐτοῦ χειρῶν τίθεται στέφανος ἀνθέων, ἐπὶ δὲ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ μετώπου αὐτοῦ προσαρτᾶται τριγωνικὸν τεμάχιον λευκοῦ χάρτου. Ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει τὸ σχῆμα τῆς σοροῦ ἦτο μᾶλλον ἐπίμηκες, ἐξ οὗ ἠδύνατό τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι ὁ νεκρὸς ἐν αὐτῇ ἦτο κείμενος καὶ ὄχι καθήμενος. Ἐκ τῆς σοροῦ ἐξηρτῶντο λευκαὶ σινδόνες, ἄνωθεν δ' αὐτῆς ὑπῆρχε μικρὰ σκέπη, χωρὶς οὐδὲν οὔτε χρῶμα οὔτε κόσμημα νὰ ὑπάρχῃ ἐφ' ὅλων τούτων. Ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν τῆς σοροῦ ἐβάδιζον περὶ τοὺς εἴκοσιν ἄνδρες, οἵτινες ἔφερον κολοσσιαίας ἀνθοδέσμας τεχνητῶν ἀνθέων χρώματος ἐρυθροῦ καὶ λευκοῦ· μετὰ τούτους δὲ οἱ ἱερεῖς, ὀκτὼ τὸν ἀριθμὸν, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν τὸν πρωθιερέα. Πάντες οἱ προμνησθέντες ἔφερον ἔνδυμα λευκὸν, τοῦ αὐτοῦ δὲ χρώματος ἀλλὰ μετάξινον ἦτο καὶ τὸ τῶν ἱερέων, οἵτινες πρὸς τούτῳ ἔφερον μέλανας πίλους πρὸς τὰ ὀπίσω κλίνοντας. Ἐν Ἰαπωνίᾳ, ὡς καὶ ἐν Κίνᾳ, τὸ λευκὸν εἶνε τὸ συμβολικὸν τοῦ πένθους χρῶμα. Ἐνταῦθα ἤρχετο ἡ πενθοῦσα οἰκογένεια ἐν εὐρωπαϊκοῖς ὀχήμασιν· πρῶτον τὰ τρία ἀνήλικα ἔτι τέκνα τῆς ἀποθανούσης ἐν λευκῇ

ἰαπωνικῇ περιβολῇ, καὶ μετ' αὐτὰ ὁ σύζυγος καὶ οἱ λοιποὶ συγγενεῖς, ὧν οἱ ἄνδρες ἔφερον μέλαν εὐρωπαϊκὸν ἔνδυμα. Τὴν ὅλην δὲ πομπὴν ἔκλειε τὸ κατόπιν ἐρχόμενον ἐν ἁμάξαις μέγα πλῆθος τῶν συνοδευόντων τὸν νεκρόν, ὅπερ περιελάμβανε τὴν ἐγκριτωτέραν μερίδα τῆς πρωτευούσης, καὶ ἐν ᾧ ὑπῆρχον πολλοὶ ἀνώτεροι στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ ὑπάλληλοι ἐν ἐπισήμῳ περιβολῇ. Ἡ μεγαλοπρεπὴς πομπὴ βραδέως κινουμένη ἐχρειάσθη δύο ὅλας ὥρας μέχρις οὗ φθάσῃ εἰς τὸ νεκροταφεῖον. Ἐνταῦθα παρὰ τὸν ἀνοικτὸν τάφον εἶχεν ἀνεγερθῆ μεγάλη ἐπιμήκης ξυλίνη στοὰ ἐστεγασμένη, ἥτις ἐκαλύπτετο διὰ μεγάλων σινδόνων φερουσῶν τὰ χρώματα καὶ ἐμβλήματα τῆς οἰκογενείας. Εἰς τὴν στοὰν ταύτην εἰσῆλθεν ἡ ἐπικήδειος πομπή. Εἰς τὸ ἀνώτατον αὐτῆς μέρος κατετέθη ἡ σορός, ἧς δεξιᾷ μὲν ἔλαβον θέσιν οἱ ἱερεῖς καὶ ἡ πενθοῦσα οἰκογένεια, ἀριστερᾷ δὲ οἱ παρόντες ἐκ τοῦ διπλωματικοῦ σώματος μετὰ τῶν κυριῶν αὐτῶν, οἱ ὑπουργοὶ καὶ οἱ ἐπισημότατοι τῶν ἐν Ἰαπωνικῇ ὑπηρεσίᾳ ἀλλοδαπῶν. Καθ' ὅλον τὸ λοιπὸν μῆκος τῆς στοᾶς ὑπῆρχον ἑκατέρωθεν σειραὶ ἑδρῶν, ἐφ' ὧν ἐκάθησαν οἱ λοιποὶ τῆς κηδείας. Ἐν τῷ μέσῳ ἀφέθη ἱκανὸν διάστημα, ἐν ᾧ ἑκατέρωθεν ἐσήθησαν αἱ μεγάλαι ἐκεῖναι ἀνθοδέσμαι καὶ τὰ φέροντα τὰς σημαίας κοντάρια· ὁ δὲ ἀμέσως πρὸς τὴν σορὸν χῶρος ἦτο κεκαλυμμένος διὰ λευκῶν ψαθῶν. Ἅμα ὡς πάντες ἔλαβον θέσιν ἐν τῇ στοᾷ, ἤρξατο ἡ παρὰ τὸν τάφον νεκρώσιμος τελετὴ διὰ πενθίμου πάλιν μελῳδίας τῶν αὐλητῶν. Ἀμέσως δὲ ἐπλησίασαν βραδέως καὶ σεμνοπρεπῶς οἱ ἱερεῖς, οἵτινες μετέδιδον πρὸς ἀλλήλους ἐδέσματα διαφόρων εἰδῶν, ἅτινα, ἐπὶ μικρῶν τραπεζίων τιθέμενα κατὰ τὸ ἰαπωνικὸν ἔθος, ἐτοποθετοῦντο ἐπὶ μεγάλης πρὸ τῆς σοροῦ κειμένης τραπέζης. Μεταξὺ τούτων ὑπῆρχον ἐν ἀφθονίᾳ ὀρύζιον, ἰχθῦς, λαχανικὰ καὶ ὀπῶραι παντὸς εἴδους, πάντα ἐν φυσικῇ καταστάσει· ἄνθη δὲ εἰς μικρὰς ἀνθοδόχας ἐχρησίμευον εἰς διακόσμησιν τῆς τραπέζης. Ἡ τῶν ἐδεσμάτων παράθεσις κατὰ τὰς κηδείας εἶνε ἀρχαῖον ἰαπωνικὸν ἔθος, εὐνόητος δὲ ἡ σημασία αὐτῆς· ἀλλ' ὅμως τὰ ἐδέσματα δὲν ἐναποτίθενται εἰς τὸν τάφον, ἀλλὰ μετὰ τὴν κηδείαν διαμοιράζονται εἰς τοὺς πτωχούς. Τούτων γενομένων, ὁ πρωθιερεὺς ἀνέγνωσεν, ἱστάμενος πρὸ τῆς σοροῦ, μακρὸν ἐπιτάφιον, οὗτινος ὡς ἀδαεῖς τῆς ἰαπωνικῆς οὐδὲν δυστυχῶς ἠδυνήθημεν νὰ ἐννοήσωμεν, ἀλλ' ὅστις βεβαίως ἦτο περιγραφὴ τοῦ βίου καὶ τῶν ἀρετῶν τῆς μεταστάσης. Μετὰ δὲ τὸν λόγον ἀπήγγειλε βραχείας τινὰς εὐχάς, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων ἐκρότει τὰς χεῖρας κατὰ ἰαπωνικὸν ἔθος. Εἶνε δὲ τοῦτο γενικὸν ἐν Ἰαπωνίᾳ, καὶ πᾶς Ἰάπων κατὰ τὴν προσευχήν αὐτοῦ κροτεῖ τὰς χεῖρας, ἵνα ἑλκύσῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν προσοχὴν τῆς θεότητος. Μετὰ τοῦτο ἐπλησίασαν οἱ πενθοῦντες, οἵτινες βαθέως ὑποκλινόμενοι κατέθετον ἄνθη καὶ κλάδους θάλλοντας πρὸ τῆς σοροῦ, δεῖγμα τελευταῖον ἀγάπης εἰς τὴν μνήμην τῆς θανούσης. Εἶνε τοῦτο ἔθος ἀνάλογον πρὸς τὸ ἡμέτερον, καθ' ὃ ῥίπτομεν εἰς τὸν τάφον ἄνθη ἢ δραγμὴν χώματος. Προσῆλθον δὲ ἵνα καταθέσωσι τὰ ἄνθη κατὰ τάξιν πρῶτον οἱ ἱερεῖς, καὶ μετ' αὐτοὺς τὰ τέκνα τῆς ἀποθανούσης, εἶτα ὁ σύζυγος, οἱ συγγενεῖς, οἱ ὑπουργοὶ καὶ τελευταῖον τὸ λοιπὸν πλῆθος τῶν παρισταμένων. Οὕτως ἐπερατώθη ἡ κηδεία, λίαν ἀξιοπρεπὴς ἐν πᾶσι γενομένη· οἱ δὲ μετασχόντες αὐτῆς κατέλιπον τὸν τόπον δεχόμενοι κατὰ τὴν ἐκ τῆς στοᾶς ἔξοδον τὰς εὐχαριστίας τῆς οἰκογενείας. Ἡ εἰς τὸν τάφον κατάθεσις τῆς σοροῦ γίνεται ἄνευ τινὸς διατυπώσεως, δὲν εἶνε δὲ σύνηθες νὰ παρίστανται κατ' αὐτὴν οἱ τὴν κηδείαν συνοδεύσαντες».

Κ.

ΟΙΚΙΑΙ ΕΚ ΒΑΜΒΑΚΟΣ

Ἡ Ἀμερικὴ εἶνε γόνιμος εἰς ἐκτάκτους ἐφευρέσεις. Ἡ νεωτέρα πασῶν καὶ περιεργοτέρα εἶνε ἡ χρησιμοποίησις τοῦ βάμβακος ὡς οἰκοδομησίμου ὕλης, καὶ ἡ κατασκευὴ ξύλων τεχνητῶν.

Καὶ ἀληθῶς πρόκειται αὐτὸ τοῦτο περὶ οἰκοδομῆς οἰκιῶν ἐκ βάμβακος. Ἡ νέα αὕτη ἀνακάλυψις ἔλαβεν ἤδη τὸ κῦρος τῆς πείρας καὶ ὅλα τὰ πιστοποιητικὰ διπλώματα. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον γίνεται χρῆσις βάμβακος πρασίνου τῆς κατωτέρας ποιότητος, τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς ἀπομειναρίων, καὶ τῶν ἀποκοσκινιδίων τῶν ἐργοστασίων, καὶ ἐν γένει πάσης ὕλης βαμβακίνης ἀπερρίμμενης, ἣν ἀπαξιοῦσι νὰ συλλέξωσι καὶ αὐτοὶ οἱ χαρτοποιοί. Ἐκ τούτων δὲ πάντων κατασκευάζεται μᾶζα ἔχουσα ὅλην τὴν στερεότητα τοῦ λίθου.

Ἀκολούθως ὁ οἰκοδομήσιμος οὗτος βάμβαξ περιελείφεται ἔξωθεν μὲ οὐσίαν τινά, ἥτις καθιστᾷ αὐτὸν ἀδιάβροχον. Διὰ νὰ κτίσῃ δέ τις ἐκ τῆς οὕτω παρασκευαζομένης ὕλης οἰκίαν ἀπὸ θεμελίων μέχρι στέγης, χρειάζεται τὸ ἥμισυ τοῦ χρόνου ὅστις ἀπαιτεῖται διὰ νὰ κτισθῇ αὐτὴ αὕτη ἡ οἰκία ἐκ πλίνθων. Εἶνε δὲ ἡ βαμβακόκτιστος αὕτη οἰκία ἀσφαλὴς ἀπὸ τοῦ πυρός, ἐπίσης στερεὰ ὡς καὶ ἡ ἐκ λίθων καὶ τρὶς εὐθηνοτέρα.

Τὰ ξυλώματα τῆς οἰκίας ταύτης γίνονται ἀπὸ σίτινον ἄχυρον. Τὸ τεχνητὸν ξύλον, ὑπερβάλλοντος στερεόν, κατασκευάζεται ὡς ἑξῆς: Κατ' ἀρχὰς τὸ ἄχυρον μετασχηματίζεται εἰς φύλλα χάρτου χονδροῦ μὲ τὰ συνήθη μέσα τῶν χαρτοποιῶν, ἀκολούθως δ' οἱ χάρται οὗτοι συμπιληθέντες ποτίζονται μὲ διάλυσιν ἰδίαν, ἥτις ἀποσκληρύνει τὰς ἶνάς των. Ἀρκεῖ δ' ἔπειτα νὰ διελασθῇ ἡ ὕλη αὕτη διὰ τῆς μηχανῆς, δι' ἧς κατασκευάζουσι τὰ ἐλάσματα, ὅπως ἀποκτήσῃ ὅλας τὰς ἰδιότητας τῆς κοινῆς οἰκοδομησίμου ξυλείας. Δι' ἄλλης δὲ πάλιν χημικῆς παρασκευῆς ἡ ὕλη αὕτη καθίσταται καὶ ἀδιάβροχος καὶ εἰς ἄκρον δύσφλεκτος.

Τὰ λεπτουργήματα κατασκευάζονται ἐκ χάρτου ὀλίγον τι διαφέροντος ἀπὸ τοῦ προλαβόντος. Ἡ δὲ διαφορὰ αὕτη συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ὁ χάρτης οὗτος εἶνε κατά τι μαλακώτερος. Εἶνε δ' εὔχρηστος πρὸς πᾶσαν λεπτουργίαν, πριονίζεται, ῥυκανίζεται, καρφώνεται, κολλᾶται, σχίζεται, καὶ σκαλίζεται ἀπαραλλάκτως ὅπως καὶ τὸ φυσικὸν ξύλον.

Θερμανθεὶς ἀπέναντι πυρὸς ὁ χάρτης, ἢ τὸ ξύλον τοῦτο, δύναται νὰ λυγισθῇ καὶ νὰ λάβῃ τὰ ποικιλώτερα σχήματα· ἐφαρμόζονται δ' ἐπ' αὐτοῦ κάλλιστα ὅλα τὰ χρώματα καὶ βερνίκια, καὶ διατηροῦνται ἐπ' αὐτοῦ πολὺ ἀνεξιτηλότερα παρὰ ἐπὶ τοῦ ξύλου. Εἶνε δ' ἀναίσθητον πρὸς τὰς μεταβολὰς τῆς θερμοκρασίας τὸ χάρτινον τοῦτο ξύλον, καὶ δύναται νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὸν ἥλιον καὶ εἰς τὴν βροχὴν χωρὶς νὰ σχισθῇ.

?

Ο ΗΛΙΟΣ ΕΝ ΜΕΣΗι ΝΥΚΤΙ.

Ἡ θέα τοῦ ἡλίου, μεγαλοπρεπῶς λάμποντος ἐν τῷ στερεώματι κατὰ τὴν ὥραν τοῦ μεσονυκτίου, ἐπισύρει κατὰ μῆνα Ἰούνιον πλῆθος περιηγητῶν εἰς τὴν σουηδικὴν Λαπωνίαν. Ἐπὶ ἓξ ὅλας ἑβδομάδας, τῆς νυκτὸς ὁ σκοτεινὸς μανδύας δὲν ἁπλοῦται σχεδὸν ποσῶς εἰς τὰ βόρεια τῆς Σουηδίας· ὁ ἥλιος δὲν δύει, ἡ δὲ γῆ θερμαινομένη ἀπαύστως ὑπὸ τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ, ἐντὸς ἑνὸς καὶ ἡμίσεος μόνον μηνὸς παράγει τὴν κριθὴν καὶ τὰ ἄλλα δημητριακά.

Τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους οἱ Λάπωνες κλείουσιν εἰς τὰς μάνδρας τὰ ποίμνια τῶν ταράνδων (rennes) αὐτῶν, καὶ μεταφέρουσι τὰς σκηνάς των παρὰ τοὺς ἀγροὺς ὅπου γίνεται ἡ συγκομιδή. Φιλοξενώτατοι ἐκ φύσεως βλέπουσι χαρμόσυνοι τὴν ἄφιξιν τῶν ξένων περιηγητῶν, οἵτινες σπεύδουσι πρὸς τὸ ὄρος Gellevare, ἀπέχον 184 χιλιόμετρα τῆς Lulea.

Ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους τούτου, ἔχοντος ὕψος 580 μέτρων, δύναταί τις νὰ ἀποθαυμάσῃ καλλίτερον ἢ ἐξ οἱουδήποτε ἄλλου μέρους τὸ θέαμα τοῦ «ἡλίου τοῦ μεσονυκτίου». Γίνεται δὲ ἡ εἰς τὸ ὄρος ἀνάβασις τὴν 24 Ἰουνίου, ἥτις εἶνε ἡ μακροτέρα τοῦ ἔτους ἡμέρα, καθ' ἣν ὁ ἥλιος ἐκτοξεύει εἰς τὴν γῆν τὰς θερμὰς αὐτοῦ ἀκτῖνας ἐπὶ ὅλας 22 ὥρας.

Τὸ ἔτος τοῦτο ὁ καιρὸς δὲν ηὐνόησε τοὺς περιηγητὰς τοὺς ἐλθόντας νὰ ἀπολαύσωσι τὸ λαμπρὸν θέαμα. Κατὰ τὴν 24 Ἰουνίου ὁ περὶ τὸ ὄρος Gellevare ὁρίζων ἐκαλύφθη ὑπὸ νεφῶν, ἅτινα ἀπέκρυψαν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τὸν ἥλιον. Ἀλλ' οἱ ἐπανελθόντες τὴν ἐπαύριον ἀπεζημιώθησαν δαψιλῶς διὰ τὸν κόπον των. Τὸ μεσονύκτιον τῆς ἐπιούσης ὁ ἥλιος ἔλαμπεν εἰς τὸν ὁρίζοντα ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ ἐντάσει καὶ μεγαλοπρεπείᾳ.

**

ΤΑ ΠΕΠΟΝΙΑ ΤΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΟΥ ΑΜΟΥΡΑΤ.

Ἔχει καὶ τὸ πεπόνιον τὴν τραγικήν του ἱστορίαν.

Ὁ σουλτάνος Ἀμουράτ ἠγάπα ἰδιαζόντως τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ καρποῦ. Ἡμέραν τινὰ ὁ κηπουρὸς αὐτοῦ ἔρχεται ἀπηλπισμένος νὰ τῷ ἀναγγείλῃ ὅτι τὸ καλίτερον πεπόνιον τοῦ κήπου, ὅπερ ἐπροκείτο νὰ παρατεθῇ τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ γεῦμα, ἐκλάπη τὴν παρελθοῦσαν νύκτα. Εἰς τὸν κῆπον δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ εἰσέρχωνται ἄλλοι παρὰ τοὺς ἀκολούθους τοῦ σουλτάνου, καὶ ἑπομένως ἡ ὑπόνοια περὶ τοῦ ἐγκλήματος δὲν ἠδύνατο νὰ πέσῃ ἢ ἐπ' αὐτῶν καὶ μόνων. Τί πράττει λοιπὸν ὁ σουλτάνος; Προσκαλεῖ ὅλους τοὺς ἀκολούθους, θέτει αὐτοὺς εἰς γραμμὴν καὶ διατάσσει τὸν δήμιον νὰ τοῖς ἀνοίξῃ τὴν κοιλίαν. Οἱ σπόροι τοῦ πεπονίου ἀνευρέθησαν εἰς τὴν κοιλίαν..... τοῦ δεκάτου ὀγδόου ἀκολούθου!

Κ' Ε'.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Διατί ὁ Ὑμέναιος παριστάνεται κρατῶν δᾷδα; ἠρώτησε νεᾶνίς τις ἕνα ἀκαδημαϊκόν.

— Διότι, ἀπεκρίθη οὗτος, ὁ γάμος ῥίπτει φῶς εἰς τὰς ἀτελείας, τὰς ὁποίας μᾶς ἐμποδίζει νὰ ἴδωμεν ἡ σκέπη, δι' ἧς ἐπικαλύπτει πρότερον τοὺς ὀφθαλμούς μας ὁ ἔρως.

*
* *

— Τί φρονεῖτε περὶ τοῦ κ. Α.....

— Καλὸς νέος.

— Ὡς πρὸς τὴν ἱκανότητα;

— Ἔ, ἔ!

— Ὡς πρὸς τὸ πνεῦμα δέ;

— Ἔ, ἔ!

— Τουτέστι τὸν ἔχετε διὰ χῆνα;

— Δὲν λέγω τοῦτο.

— Τότε λοιπόν;

— Ἐννοῶ μόνον, ὅτι θὰ ἦτο ἱκανὸς νὰ σώσῃ τὸ Καπιτώλιον.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Μήτηρ παρηγοροῦσα τὸ κλαῖον τέκνον της:

— Ἔλα, Γιάγκο μου, πές μου, ἀγοράκι μου, τί ἔχεις καὶ κλαίεις; Τί σ' ἔκαμαν; Ποῖος σ' ἐπείραξε;

— Μαμάκα μου.... (κλαίει ἔτι γοερώτερον)... Χθὲς ἔπεσα κάτω καὶ ἐκτύπησα.

— Ἄ, χθὲς ἔπεσες κ' ἐκτύπησες! Μὰ γιατί λοιπὸν κλαίεις σήμερον;

— Διότι χθὲς δὲν ἤσουν 'ς τὸ σπίτι.

—

Φίλος μού τις μοὶ διηγεῖτο τρέμων τὸ φρικῶδες τοῦτο: «Χθὲς ἐμέθυσα καὶ εἶδον τὴν πενθερά μου διπλῆν!»

Ιωναν.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὅσοι θέλουσι νὰ διατελέσωσιν εὐσεβεῖς υἱοί, κάμνουν καλὰ νὰ μὴ μελετήσωσι πάρα πολὺ τὴν βιογραφίαν τῶν πατέρων των.

*** Τὰ χρέη, ὅσα πληρώνεις, ἀφίνουν τρύπας· τὰ χρέη δὲ, ὅσα δὲν πληρώνεις, ἀφίνουν κηλίδας.

*** Δὲν θὰ εἴχαμεν φίλους, ἐὰν δὲν ἤμεθα ὑποκριταί.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Λόγος γίνεται περὶ δίκης τινὸς περιέργου ἐν Λονδίνῳ.

Λόρδος τις ἐνυμφεύθη γυναῖκα χαριτωμένην. Ἀλλὰ ποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξις τοῦ λόρδου, ὅτε εἶδε τὴν ἐσπέραν τοῦ γάμου τὴν σύζυγόν του ν' ἀφαιρῇ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὴν κόμην της, τοὺς ὀδόντας της, τὰ γαστροκνήμιά της, τὰ ἰσχία της, τὸ στῆθός της—καὶ τέλος νὰ περισταλῇ εἰς ἓν μηδενικόν.

Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος λόρδος διατείνεται ὅτι ἔγεινε θῦμα καταχρήσεως ἐμπιστοσύνης, καὶ θέλει νὰ διαλύσῃ δικαστικῶς τὸν γάμον τοῦτον.

Ἰδοὺ δὲ καὶ μία διασκεδαστικὴ λεπτομέρεια!

Ὁ δικηγόρος του, διὰ νὰ κερδήσῃ τὴν δίκην, σκοπεύει νὰ ἐπικαλεσθῇ νόμον, ὅστις ἴσχυεν ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὴν 18ην ἑκατονταετηρίδα, καὶ ὅστις οὐδέποτε κατηργήθη.

Ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ ὑπάρχει ἡ ἑξῆς διάταξις: «Πᾶσα γυνὴ, οἱαδήποτε ἡλικίας, τάξεως καὶ ἐπιτηδεύματος, εἴτε παρθένος, εἴτε χήρα, ἥτις ἤθελεν ἔλθει εἰς γάμου κοινωνίαν πρός τινα τῶν ἀρρένων ὑπηκόων τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος ἐκμαυλίσασα ἢ παραπείσασα αὐτὸν δι' ἀρωμάτων, χρωμάτων, κοσμητικῶν, ὀδόντων τεχνητῶν, κόμης πλαστῆς, διὰ σιδηρῶν στηθοδέσμων, διὰ ψευδῶν ἰσχίων, ὑποδημάτων μὲ πτέρναν ὑψηλὴν, ὑπόκειται εἰς τὰς ποινὰς, ὅσας ἐπιβάλλει ὁ νόμος εἰς τὰς μαγίσσας».

Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ νόμος προσθέτει, ὅτι—καὶ τοῦτο εἶνε θετικὸν—«ὁ ἐκ τῶν τοιούτων ἀπατῶν προερχόμενος γάμος θέλει κηρυχθῇ ὡς ἄκυρος καὶ ὡς μὴ γενόμενος.

Θέλετε νὰ μάθετε πόσα κατέθεσε τὸ τελευταῖον ἔτος 1879 εἰς τὰ «Ταμιευτήρια» ὁ Γάλλος, ὅστις φημίζεται ὡς ἄνθρωπος κοῦφος καὶ δαπανηρός; *Ἑπτακόσια ἑξήκοντα ἐννέα ἑκατομμύρια, τριάκοντα τέσσαρας χιλιάδας, ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἑξ φράγκα!*

Οἱ καταθέται τῶν οἰκονομιῶν τούτων εἶνε 2,625,209. Ὅλοι οὗτοι δὲν ἐνέμειναν ἄχρι τέλους εἰς τὴν ἀπόρασιν τῆς οἰκονομίας, οἱ ἀποσύραντες ὅμως τὰς καταβολάς των μόλις ἀνέρχονται εἰς τὸ τέταρτον τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ.

Καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν ὑπάρχουσι 534 Ταμιευτήρια (Caisses d' épargne) ἔχοντα 736 ὑποκαταστήματα.

Τὰς ἡμέρας ταύτας, γράφει ἡ *Βρετανικὴ Ἐπιθεώρησις* ἐν τῷ τελευταίῳ αὐτῆς τεύχει, πρόκειται νὰ ἐκτεθῇ εἰς θέαν ἐν τῷ ζωολογικῷ κήπῳ τερατώδης ἀράχνη, ἥτις ἐκομίσθη ἐκ Βρασιλίας. Τὸ ὁρικῶδες τοῦτο ζῷον τρέφεται ἐκ ποντικῶν καὶ μικρῶν πτηνῶν, ὧν ἐκμυζᾷ τὸ αἷμα· ἅμα δὲ ὡς κορεσθῇ, ἀρχίζει νὰ παίζῃ μὲ τὸ πτῶμα τῶν θυμάτων του, ἀπαράλλακτα ὡς πράττει ἡ γαλῆ μὲ τὸν ποντικόν. Τὸ σῶμα τῆς ἀράχνης ταύτης καλύπτεται ὑπὸ τριχώματος ἔχοντος χρῶμα ὁποῖον καὶ ἡ ἄμμος, ἐντὸς τῆς ὁποίας ζῇ, ἡ δὲ κάτω σιαγὼν αὐτῆς φέρει ὡς ὅπλον ὄστρακον κυρτὸν κοπτερώτατον ὡς εἰ ἦτο ἐκ χάλυβος. Εἶνε δὲ τόσον μεγάλη, ὥστε ἐξηπλωμένη ἐπὶ τῶν ποδῶν αὐτῆς δύναται νὰ καλύψῃ ὁλόκληρον παροψίδα.

Νέου εἴδους ποταμοδρομίαν ἀναγγέλλουσιν αἱ ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες, λαβοῦσαν ἐσχάτως χώραν ἐν τῷ Τάμεσει μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ κυνὸς ἐξαετοῦς.

Τὸ διάστημα, ὅπερ ἐπρόκειτο νὰ διανύσωσι κολυμβῶντες ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ κύων, ἦτο δέκα μιλίων καὶ τὸ στοίχημα 1,250 φράγκα.

Μετὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας ὁ κύων εἶχε προδράμει κατὰ 40 μέτρα. Μετὰ πεντήκοντα λεπτὰ ὁ κολυμβητὴς παρητήθη ἀπὸ τὸ στοίχημα. Ὁ κύων ὅμως ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του, καὶ μετὰ δύο ὥρας ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ὕδατος ἐν ἀρίστῃ εὐεξίᾳ.

Πολυάριθμοι θεαταὶ παρηκολούθουν ἐπὶ λέμβων καὶ ἀτμοπλοίων τὰς περιπετείας τοῦ παραδόξου τούτου ἀγῶνος.

Ἡ μακροτέρα γέφυρα τοῦ κόσμου εἶνε ἡ νῦν κατασκευαζομένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Βόλγα, δι' ἧς θὰ διέλθῃ ὁ μεταξὺ τῆς Σαμάρας καὶ Σιβηρίας σιδηρόδρομος. Ὑπελογίσθη ὅτι διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς γεφύρας ταύτης θὰ δαπανηθῶσι 17,500,000 φράγκα.

ΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡμέραν τινὰ τραπεζίτης τις ἔρχεται πρὸς τὸν βαρῶνον Ῥότσχιλδ ἵνα ζητήσῃ τὴν συμβουλήν του λέγων ὅτι ἐδάνεισεν ἄνευ ὑπογραφῆς τὸ ποσὸν 10,000 φράγκων εἰς κόμητα τινὰ Σ...., ὅστις ἀνεχώρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, χωρὶς νὰ τοῦ ἀφήσῃ ἀπόδειξιν τοῦ χρέους.

Ὁ βαρῶνος Ῥότσχιλδ τοῦ λέγει ἀμέσως, χωρὶς νὰ χάσῃ στιγμήν·

—Γράψετέ τον εὐθὺς νὰ σᾶς ἐπιστρέψῃ τὰς 100,000 φράγκων, τὰς ὁποίας τὸν ἐδανείσατε.

—Ἀλλὰ, ἀπαντᾷ ὁ ἄλλος, τὸ ποσὸν εἶνε μόνον 10,000.

—Δι' αὐτὸν δὰ τὸν λόγον, λέγει ὁ βαρῶνος, θὰ σᾶς ἀπαντήσῃ ἀμέσως καὶ ἐκεῖνος ὅτι δὲν σᾶς ὀφείλει ἢ μόνον 10,000 φρ. Τοιουτοτρόπως ἔχετε τὴν ἀπόδειξιν τὴν ὁποίαν ἐπιθυμεῖτε.

?

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΩΡΙΝΝΗΣ, ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»